

ՆԱԽԱԳԱՀ ՆՈՒՆԻՆ
ՅՐԱՏ ԻՐ ՆԱՄԱԿԻՆ ՄԷՋ

ՄԱՔՐՈՆ. «ՎՃՈՒԿԱՄ ԵՆՔ ԲԱՆԱԿԻ ԱՋԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԵՐԿՈՒ ԽՈՐՀՐԳԱԺՈՂՈՎՆԵՐԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼՈՒ»

Ֆրանսայի նախագահ Էմանուել Մաքրոն հանրապետության նախագահ ժողովի անդամների հետ հանդիպում է ունենում Երևանում, որի ժամկետը մինչև 2025 թվականը չի փոխվել։ Մաքրոնը հայտարարել է, որ ինքը պատրաստ է լինում իր անձնական ծախսերի համար օգնություն ցուցաբերելու։

Մաքրոն իր նամակին մեջ շեշտեց «երկու բարեկամ երկիրները զիրար միացնող բարեկամությունը»։ Այս օրը Մաքրոնը հայտարարեց, որ ինքը պատրաստ է լինում իր անձնական ծախսերի համար օգնություն ցուցաբերելու։ Մաքրոնը հայտարարել է, որ ինքը պատրաստ է լինում իր անձնական ծախսերի համար օգնություն ցուցաբերելու։

ԸՍՏ «ՏԸ ՆԵՇԸՆԸԼ»-ԻՆ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՐԴԸ ԿԸ ՔՆՆԱՐԿԵ ԶԱՐԿԻ ԵՒ ԽԱԹԹԱՊԻ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ ՄԱԿԻ ՊԱՏԺԱՄԻՋՈՑՆԵՐՈՒՆ ԵՆԹԱԿԱՅ ԱՆՈՒՆՆԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱԿԵՆ ՋՆՁԵԼՈՒ ՕՐԻՆԱԳԻԾ ՄԸ

Ամերիկյան «ՏԸ ՆԵՇԸՆԸԼ» օրաթերթը հաղորդեց, թե ՄԱԿ-ի Ապահովության խորհուրդը կը քննարկե Սուրիոյ նախագահ Բաշար Զադիի եւ ներքին գործոց նախարար Անաս Խաթթապի անունները ՄԱԿ-ի պատժամիջոցներու ենթակայ անուններու ցուցակէն ջնջելու օրինագիծ մը։

«Միացեալ Նահանգներու բանաձեւած օրինագիծը 9 հոկտեմբերին քննարկուեցաւ Ապահովության խորհուրդի 15 անդամներուն միջեւ։ Որոշումը պիտի արտօնէ սուրիական կառավարության ֆինանսական հաշիւներու, միջոցներու եւ տնտեսական ներուժի հոսքը», նշեց օրաթերթը։

«Որոշումի որդեգրման պարագային, գէներու մատակարարման վրայ հաստատուած սահմանափակումները պիտի նուազին՝ արտօնելով ՄԱԿ-ի հսկողութեան տակ ճշգրիտ կերպով նշուած նպատակներու համար սարքերու եւ փորձագիտութեան մատակարարումը, որ կը ներառէ քիմիական գէները՝ ձեռքարկումը, հիւլեական պաշտպանութիւնը եւ ականագերծման աշխատանքները», աւելցուց «ՏԸ ՆԵՇԸՆԸԼ»։

ԹՐԱՄՓ ԿԱԶԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԱՒԱՐՏԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ

Եգիպտոսի Շարմ Շէյխ քաղաքին մէջ երկուշաբթի երեկոյեան գումարեցաւ Կազայի մէջ խաղաղութեան վեհաժողովը՝ Նախագահութեամբ Եգիպտոսի Նախագահ Ապտէլ Ֆաթթահ Սիսիի եւ Միացեալ Նահանգներու Նախագահ Տանըլտ Թրամփի, մասնակցութեամբ պետութիւններու եւ շրջանային ու միջազգային կազմակերպութիւններու աւելի քան 31 ղեկավարներու։

Միացեալ Նահանգներու, Եգիպտոսի, Թուրքիոյ եւ Զաբախի ղեկավարները ստորագրեցին Իսրայէլի եւ Դամասի միջեւ համաձայնութեան վերաբերեալ համապարփակ փաստաթուղթ մը։

Թրամփ վեհաժողովի բացման իր խօսքին ընթացքին շնորհակալութիւն յայտնեց Եգիպտոսի Նախագահին, եւ ըսաւ, որ ան կը ղեկավարէ 7000-ամեայ քաղաքակրթութիւն ունեցող պետութիւն մը։

Թրամփ շնորհակալութիւն յայտնեց Թուրքիոյ Նախագահ Ռեճեփ Թայիփ Էրտողանին եւ զինք որակեց «իրաշալի մարդ մը», եւ շնորհակալութիւն յայտնեց անոր «հոյակապ բարեկամութեան համար»։

Ան շնորհակալութիւն յայտնեց Զաբախի ու գովաբանեց անոր շէյխ Թամիմ Պըն Դամատ Ալ Թանի իշխանը եւ զայն որակեց իրաշալի ղեկավար մը։

Շար.Պ՝ էջ 8

ՄԱՔՐՈՆ. «ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՊԻՏԻ ՏԱՆԻՐՔ ԿԱԶԱՅԻ ՄԷՋ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒԺ ՏԵՂԱԿԱՅԵԼՈՒ»

Ֆրանսայի նախագահ Էմանուել Մաքրոն նշեց. «Աշխատանք պիտի տանիք Կազայի մէջ միջազգային ուժ տեղակայելու եւ պիտի օգնենք պաղեստինեան ապահովական ուժերու մարզումին՝ ներքին ապահովութեան պահպանման համար»։

«Ասիկա պատմական օր մըն է, եւ մեր դիմաց կան փուլեր, որոնց ուղղութեամբ պէտք է աշխատիլ», նշեց Մաքրոն։

«Միայն մէկ անձ կրնար Իսրայէլի վարչապետ Պենիափին Նեթանիախուն զսպել, ան Միացեալ Նահանգներու Նախագահ Տանըլտ Թրամփն է», ըսաւ ան՝ աւելցնելով. «Թրամփի ջանքերը աջակցութիւնը շատ կարեւոր էր»։

«Ամերիկեան ծրագիրը Կազայի մէջ 500 անդամներէ բաղկացած ուժի տեղակայում կը նախատեսէ, սակայն

կրնան հազարի կարիք ունենալ», յայտնեց Մաքրոն։

Ֆրանսայի Նախագահը նաեւ նշեց. «Կարելի չէ պատիժէն խուսափիլ, եւ կ'ուզենք, որ լրագրողները Կազայի մէջ աշխատանքի վերադառնան»։

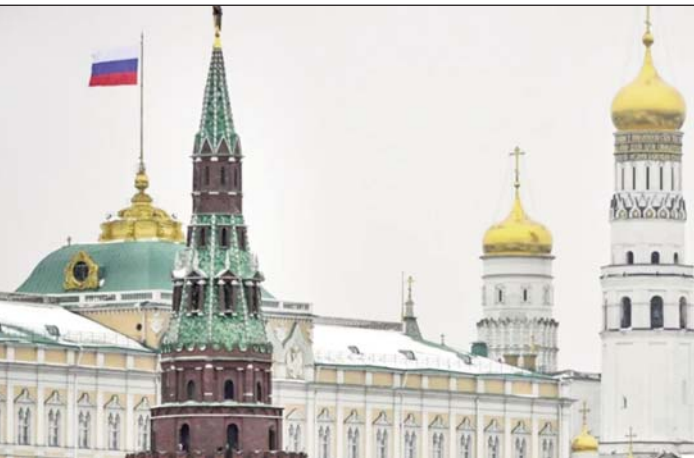
«Պէտք է Կազայի մէջ կայունութեան հաստատման համար գործակցինք», շեշտեց Մաքրոն։

ՔՐԵՄԼԻՆ ԿՈՂՁՈՒՆԵ ԿԱԶԱՅԻ ՀԱՐՑԻ ԿԱՐԳԱՒՈՐՈՒՄԷՆ ԵՏՔ ՈՒՔՐԱՆԻՈՅ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ՎՐԱՅ ԿԵԴՐՈՆԱՆԱԼՈՒ ԹՐԱՄՓԻ ՄՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Քրեմլին կ'ողջունէ Կազայի մէջ կարգաւորումէն ետք ուրբանական պատերազմին վրայ կեդրոնական թրամփի մտադրութիւնը։ Այս մասին յայտարարեց Ռուսիոյ Նախագահի բանբեր Տմիթրի Փետրով։

«Մենք կ'ողջունենք նման մտադրութիւնները։ Մենք կ'ողջունենք քաղաքական կամքի պահպանումը՝ խաղաղ կարգաւորման որոնումները դիւրացնելու համար։ Մենք արդէն լաւապէս ծանօթ ենք Ուկրաինային։ Ան արդիւնաւետ է։ Ան ապացուցած է Միջին Արեւելքի մէջ իր արդիւնաւետութիւնը։ Մենք յոյս ունինք, որ անոր տաղանդը պիտի տրուակէ նպաստել ուրբանական իրավիճակին։

«Ռուսական կողմը կը պահպանէ իր դրական տրամադրութիւնը եւ պատրաստակամութիւնը խաղաղ երկխօսութեան։ Մենք յոյս ունինք, որ Միացեալ Նահանգներու ազդեցութիւնը եւ Նախագահ Թրամփի դեպքերը

րու դիւանագիտական հմտութիւնները պիտի օգնեն խրախուսել ուրբանական կողմին աւելի նախաձեռնողական եւ աւելի պատրաստուած ըլլալ խաղաղութեան վեհաժողովին», յայտարարած է Փետրով։

Յիշեցնենք, որ Թրամփ Ջնեսթի մէջ յայտարարած էր, թէ Կազայի պատերազմի աւարտէն ետք կը նախատեսէ ամբողջութեամբ կեդրոնական Ուրբանիոյ պատերազմին վերջ տալու վրայ։

Նշենք, որ ան ուրբաթ օր Սպիտակ տան մէջ պիտի ընդունի Ուրբանիոյ Նախագահ Վլոդիմիր Զելենսքին։

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ՈՐԵՒԷ ԵՐՐՈՐԳ ԿՈՂՄԻ ԱՌՋԵՒ ՊԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԶԷ ՍՏԱՆԶՆԱԾ ԵՒ ՊԻՏԻ ԶՍՏԱՆԶՆԵ՛ ՓՈԽԵԼՈՒ ՍԱՀՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ»

Կ'ԸՍԷ ԱՐԱՐԱՏ ՄԻՐԶՈՅԵԱՆ

«Հայաստանի Հանրապետութիւնը որեւէ երրորդ կողմի առջեւ պարտաւորութիւն չէ ստանձնած եւ պիտի չստանձնէ փոխելու Հայաստանի Հանրապետութեան Սահմանադրութիւնը», երեկ յայտարարեց արտաքին գործոց նախարար Արարատ Միրզոյեան։

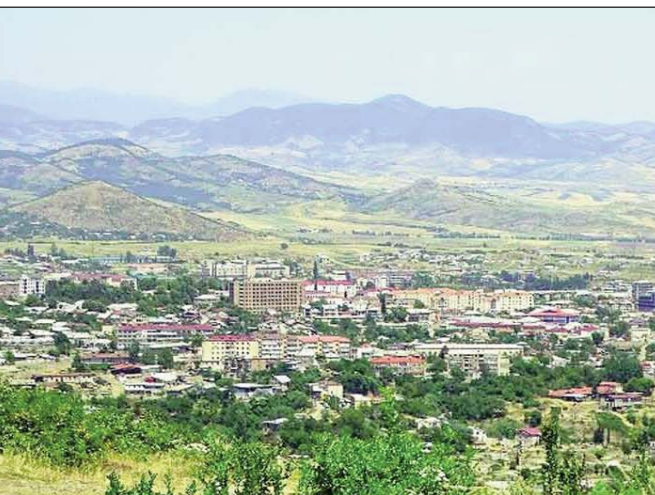
«Ինչպէս նախապէս, այդպէս ալ հիմա, այդպիսի հարց իբրեւ փոխհամաձայնեցուած օրակարգի հարց գոյութիւն չունի մեր քննարկումներուն մէջ, եւ Հայաստանի Հանրապետութեան Սահմանադրութեան փոփոխութեան եւ/կամ նոր Սահմանադրութիւն ընդունելու հարցը բացառապէս ներքաղաքական օրակարգի եւ մեր ժողովուրդի որոշելիքն է», նշեց նախարարը։

Պաքոն կը շարունակէ Հայաստանի հետ խաղաղութեան պայմանագիրի ստորագրման համար իբրեւ Նախապայման ղեկ Սահմանադրութեան փոփոխութիւնը, մասնաւորապէս հանել Անկախութեան հռչակագիրը, ուր յիշատակում կայ Լեռնային Ղարաբաղի մասին։ Հայաստանի իշխանութիւնները բազմիցս յայտարարած են, որ տարածքային պահանջներ չունին Ազրայիցէն։

Միրզոյեան երեկ շեշտեց՝ Երեւան չ'ընդունիր այդ Նախապայմանը։

Հայաստանի իշխանութիւնները նաեւ յայտարարած են նոր Սահմանադրութիւն ընդունելու մասին, սակայն շեշտելով, որ ատիկա չեն ընդ Պաքոնի պահանջը կատարելու համար։

ՊԱՔՐՈՒ ՄԷՋ «ԱՆՀԵՏ ԿՈՐՍՈՒՄԾՆԵՐՈՒ ՀԱՐՅՈՎ» ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՂՆԵՐԸ ԲՈՆԱԳՐԱԵԱԼ ԱՐՅԱՆ ԱՅՅԵԼԵՑԻՆ

Ազրայիցեան կառավարութիւնը «Անհետ կորուսածներու հարցով» միջազգային համաժողով մը կը գումարէ Պաքոնի մէջ՝ մասնակցութեամբ շարք մը երկիրներու, որոնց կարգին Թուրքիոյ, Կրաստանի, Մոլտովայի եւ Խորուաթիոյ ներկայացուցիչներուն։

Ըստ ազրայիցեանական լրատուամիջոցներու, 10 հոկտեմբերին իրերը տարած են Մարտակերտ, ապա Շուշի՝ ցոյց տալու «հայկական զինուած ուժերուն կողմէ բռնագրաման ընթացքին ականապատուած տարածքները եւ զանգուածային գերեզմանները»։

«Մենք պիտի չ'ամբողջ աշխարհին հասկցունենք, թէ ինչպէ՛ս Հայաստան վերաբերած է իր դրացիներուն ու բնակչութեան նկատմամբ, զանոնք պէտք է պոյնթը յետեւադրել բոլոր հարթակներուն վրայ», ըսեց «Ե.Պի.Էյ.» գործակալութեան ըսաւ խորհրդաժողովին մասնակցող Փաքիստանի ներկայացուցիչը։

ԻԶԶԷՏՏԻՆ. «ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԲԱՅ Է ԲՈԼՈՐ ԿԱՐԵԼԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ»

Հաւատարմութիւն դիմադրութեան երեսփոխանական պլոքի անդամ Հասան Իզզետտին յայտնեց. «Այն, ինչ որ 7 հոկտեմբեր 2023-ին «Աքսայի ջրհեղեղ» գործողութեան ընթացքին տեղի ունեցաւ, իսրայէլացի թշնամիին հետ տագնապի երթին մէջ պատմական շրջադարձ էր»:

«Այսօր մուտք գործեցինք երրորդ տարին այդ պատերազմին, որ տակաւին բաց է բոլոր կարելիութիւններուն վրայ, որովհետեւ թշնամիին խոստումները, ուժ եւ օրէնք յարգելը վստահելի չէ: Անիկա բոլոր արժէքներէն եւ սկզբունքներէն զուրկ գոյացութիւն է», նշեց երեսփոխանը:

Անդրադառնալով Լիբանանի դէմ իսրայէլեան վերջին յարձակումներուն՝ ան շեշտեց. «Այն, ինչ որ տեղի ունեցաւ քաղաքայիններուն, տնտեսութեան եւ ազգային գերիշխանութեան դէմ ոճիր է, ինչպէս նաեւ լիբանանեան հողերու բացայայտ ոտնահարում»:

«Ո՛ր եւ անոնք, որոնք գերիշխանութեան կարգախօսը կը բարձրացնեն որեւէ փոքր մանրամասնութեան պարագային, ապա կը լռեն, երբ Իսրայէլ այսքան լկտիութեամբ կը բռնաբարէ», հարց տուաւ երեսփոխանը:

Իզզետտին լիբանանեան պետութեան կոչ ուղղեց՝ «տէր կանգնելու իր ազգային պարտաւորութիւններուն եւ պաշտօնական միացեալ, քաջարի եւ կտորկ կեցուածք որդեգրելու, սկսելով ՄԱԿ-ի Ապահովութեան խորհուրդին բողոք ներկայացնելով եւ հասնելով մինչեւ մեծ տերութիւններու դեսպանները կանչելու ու անոնց փոխանցելը կտորկ կեցուածք մը եւ յստակ դատապարտում մը՝ թշնամիին վրայ ճնշում բանեցնելու, որպէսզի դադրեցնէ իր յարձակումները, ինչպէս նաեւ քաղաքական եւ ժողովրդային ուժերուն պետութեան թիկունք կանգնիլը եւ իսրայէլեան բռնակալութեան ու անոր գործընկեր Ամերիկայի դէմ անոր կեցուածքին աջակցիլը, որովհետեւ ազգային կեցուածքի միաւորումը եւ լիբանանցիներուն միջեւ փոխադարձ հասկացողութիւնը Դիմադրութեան եւ հայրենասէր բանակի կողքին ուժի երեսներէն մէկն է»:

Իզզետտին անդրադարձաւ Զըզպալլայի երկու ընդհանուր քարտուղարներու նահատակութեան տարելիցին առիթով Զըզպալլայի կազմակերպած սկաուտական հաւաքին՝ նշելով. «Անոր աւելի քան 74 հազար սկաուտներ մասնակցեցան, ինչ որ աշխարհի պատմութեան մէջ սկաուտական մեծագոյն հաւաքն էր»:

«Այդ պատկերը յստակ պատգամ մըն է անոնց, որոնք իրենց գրաւը կը դնեն Դիմադրութեան յոգնածութեան, պարտութեան կամ տապալման վրայ», նշեց ան՝ աւելցնելով, որ սկաուտական այդ հաւաքը «կը հաստատէ, որ այս երթը վերջ չունի, այլ կ'արմատանայ իրերայաջորդ սերունդներու հոգիին ու գիտակցութեան մէջ»:

«Այս պատկերը ամենէն յստակ ապացոյցն է, թէ Դիմադրութիւնը լաւ վիճակի մէջ է, անոր համակիր զանգուածը լաւ վիճակի մէջ է, եւ ան թշնամիին պատկերացուցածէն աւելի հզօր է», ընդգծեց Իզզետտին:

ՖԻՆԻԼ. «ԽԱՂԱՂԱՊԱՀ ՈՒԺԵՐՈՒ 25 ԱՌ ՀԱՐԻԻՐՈՎ ԿՐՃԱՏՈՒՄԸ ՀԱՐԱՄԱՅԻՆ ԼԻՔԱՆԱՆԻ ՄԷՋ ԳՈՐԾՈՂ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԳԻՆԷ ՄԵԾ ՄԱՐՏԱՀՐԱՒԵՐՆԵՐՈՒ ԱՌՋԵՒ»

Լիբանանի մէջ ՄԱԿ-ի խաղաղապահ ուժերու՝ ՖԻՆԻԼ-ի բանքեր Զանտիա Արտիէլ յայտնեց. «Աշխարհի տարածքին խաղաղապահ ուժերը 25 առ հարիրով կրճատելու ՄԱԿ-ի որոշումը հարաւային Լիբանանի մէջ գործող առաքելութիւնը կը դնէ մեծ մարտահրաւերներու առջեւ»:

«Յառաջիկայ փուլին դժուար որոշումներ պիտի տրուին՝ նկատի ունենալով հակառակ լիբանանեան իշխանութիւններուն եւ մասնակից պետութիւններուն հետ կարելի եղածին չափ վնասները նուազեցնելու ջանքերուն, առաքելութեան իր լիազօրութիւնը ամբողջական կերպով գործադրելու դժուարութիւնը», նշեց ան:

Արտիէլ յայտնեց. «Լիբանանեան հողերուն դէմ շարունակուող իսրայէլեան յարձակումները կը խոչընդոտեն ՄԱԿ-ի Ապահովութեան խորհուրդի թիւ 1701 որոշումի գործադրութիւնը, եւ կը սահմանափակեն լիբանանեան բանակին հարաւային Լիբանանի մէջ ամբողջական կերպով տեղակայուելու կարողութիւնը»:

«ՖԻՆԻԼ-ի եւ բանակին միջեւ գործակցութիւնը տակաւին կանգուն ու ամուր է առօրեայ պարեկութեան եւ միացեալ ծրագիրներու ճամբով» աւելցուց ան:

«Անցեալ ամիս տեղի ունեցան շարք մը խախտումներ, որոնք ներառեցին անօդաչու թռչող սարքերով յարձակումներ, ինչպէս նաեւ խաղաղապահ

ուժերը թիրախաւորող դէպքեր: Առաքելութիւնը կը շարունակէ հաստատել, որ իր ներկայութեան եւ գետնի վրայ աշխատանքի շարունակումը կը նպաստէ լարուածութեան մեղմացման ու մազցումի արգիլման, հակառակ կարգ մը կողմերու հարաւային Լիբանանի մէջ հանրային կարծիքը անոր դէմ լարելու փորձերուն», նշեց ՖԻՆԻԼ-ի բանքերը:

«Լիբանանի մէջ ՄԱԿ-ի ուժերը տակաւին մանրակրկիտ կերպով կը սերտեն, թէ այս որոշումը հարաւային Լիբանանի մէջ խաղաղապահ գործողութիւններուն համար ի՞նչ կը նշանակէ, թէեւ գիտենք, թէ պիտի գտնուինք չափազանց դժուար որոշումներու առջեւ: «Մենք ներկայիս մեր ծրագիրի մշակման վերջին փուլերուն մէջ ենք եւ կը գիտակցինք, թէ այս կրճատումը ժխտական անդրադարձ պիտի ունենայ մեր առաքելութեան ամբողջական կերպով գործադրման վրայ»:

«Սերտ կերպով կ'աշխատինք լիբանանեան պետութեան եւ ՖԻՆԻԼ-ին մաս կազմող պետութիւններուն հետ՝ մեր գործողութիւններուն վրայ նուազագոյն չափով ազդեցութեամբ գործադրելու համար անհրաժեշտ նուազումները, եւ մեր կարելիին պիտի ընենք երաշխաւորելու համար մեզի վստահուած հիմնական առաքելութեան գործադրութեան շարունակութիւնը», շեշտեց ան:

ԼԻՔԱՆԱՆԵԱՆ ԿԱՐՃ ԼՈՒՐԵՐ

- ԸՆԴՀԱՆՈՐ ապահովութեան ընդհանուր տնօրէնութիւնը երեկ յայտարարեց, թէ «Լիպան Փոսթ» ընկերութիւնը այսօրուընէ պիտի սկսի ընդունիլ Շնդհանուր ապահովութեան ընդհանուր տնօրէնութեան առնչուած գործողութիւնները եւ ներկայիս անոր տրամադրած ծառայութիւնները:
- ԲԱՐԶՐԱՄՍԻԺԱՆ պաշտօնատար մը «Ժումհուրիա» օրաթերթին. «Տեղեկութիւններուն համաձայն, ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան իրենց ժամկէտին, եւ ատոր բացարձակապէս արգելք չկայ, ուստի որեւէ պայմանի տակ, նոյնիսկ երկրաշարժի պարագային ընտրութիւններու յետաձգումը բացառուած է»:
- ԲԱՐԶՐԱՄՍԻԺԱՆ պաշտօնատար մը «Ժումհուրիա» օրաթերթին. «Ներքին բոլոր կողմերը այլեւս կը գիտակցին, թէ արտերկրի լիբանանցիներու վերաբերեալ ճակատումը որեւէ տեղ պիտի չհասցնէ, եւ արտերկրի լիբանանցիներուն ամբողջ խորհրդարանին

բուժարկելու իրաւունք տալու համար ներկայ ընտրական օրէնքը բարեփոխելու ճամբան կը բարխի խորհրդարանի նախագահ Նեպիի Պըրրիի մերժումին»՝ աւելցնելով. «Օրէնքի բարեփոխման եւ արտերկրի լիբանանցիներու բուժարկութեան որդեգրման կարողութիւն արդէն գոյութիւն չունի»:

Պաշտօնատարը կը նշէ, թէ արտերկրի լիբանանցիներու բուժարկութեան համար պայքարողները գիտելու հակասող քայլեր կը կատարեն. անոնք հրապարակաւ մազցողական հետեորաբանութիւն կ'որդեգրեն, սակայն ջոկիւններու տոյնի առանց արտերկրի լիբանանցիներու ընտրութիւններու կը պատրաստուին:

- «ՆԱՅԻՐ» օրաթերթը. «Չինադարի համաձայնութեան հսկողութեան յանձնախումբը՝ Մեքանիզմը չորեքշաբթի կէսօրին Նաքուրայի մէջ ժողով մը պիտի գումարէ»:
- ԲԱՐԶՐԱՄՍԻԺԱՆ աղբիւրներ «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Արաբական երկիրները կը ձգտին վերացնել Դիմադրութեան առանցքը նոր ժամանակաշրջանին մէջ՝ հաշուի առնելով ամերիկեան եզակի պնդումը, որ այսուհետեւ ետդարձ պիտի չարտօնէ»:
- ՇԻԻ երկեակի մօտիկ աղբիւրներ՝

Լիբանանեան ուժեր կուսակցութեան ղեկավար Սամիր Շահմահի խօսքին մասին. «Ձրի ծառայութիւնները կը մատուցէ թշնամիին եւ կ'արդարացնէ յարձակումներու շարունակումը: Ան հեռու է իսկական գերիշխանութենէն, որ կ'ենթադրէ որդեգրել հանրապետութեան նախագահին ու բանակի հրամանատարին կեցուածքը»:

- 95 եւ 98 օքթեան պենզիները նուազեցան 12000 լ.ն.-ով եւ յաջորդաբար հասան 1.436.000 լ.ն.-ի եւ 1.476.000 լ.ն.-ի, մազութիւն գինը՝ 9000 լ.ն.-ով եւ հասաւ 1.351.000 լ.ն.-ի, իսկ պիթթակազին գինը՝ 13000 լ.ն.-ով եւ հասաւ 1.102.000 լ.ն.-ի:

ՊԱՅՐԱԳՏԱՐԵԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ԼԻՔԱՆԱՆԻ ՄԷՋ ՄԱԿ-Ի ԲՆԱԿՉՈՒԹԵԱՆ ՖՈՆՏԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԸ

Երիտասարդութեան եւ մարմնակրթութեան նախարար դոկտ. Նորա Պայրագտարեան ընդունեց Լիբանանի մէջ ՄԱԿ-ի Բնակչութեան ֆոնտի ներկայացուցիչ Անանտիթա Ֆիլիփսը եւ ծրագիրի տնօրէն Փամելա Տի Քամելոն:

Պայրագտարեան իր այցելուներուն ներկայացուց իր մասնակցութիւնը Նիւ Եորքի մէջ ՄԱԿ-ի հրաւերով երիտասարդութեան միջազգային աշխատանքային ծրագիրի 30-ամեակին առիթով բարձրաստիճան ժողովին, որուն ընթացքին խօսք մը արտասանեց եւ որուն ծիրին մէջ բազմաթիւ անձնաւորութիւններու հետ հանդիպումներ ունեցաւ:

Հանդիպումին մէջ մասն ցատկացուցաւ նախարարութեան եւ ընդհանրապէս ՄԱԿ-ի ու մասնաւորաբար Բնակչութեան ֆոնտին միջեւ երիտասարդութեան ոլորտին մէջ գործակցութեան համակարգման, ինչպէս նաեւ նախարարութեան առաջարկած շարք մը առաջարկներու արծարծման: Այս գծով ապագայ քայլերն ու ծրագիրները մանրամասն բնակարկով ելծարկուցանալ:

Ֆիլիփոս պատրաստակամութիւն յայտնեց թիկունք կանգնելու եւ աջակցութիւն ցուցաբերելու: Համաձայնութիւն գոյացաւ այդ ծրագիրները յաջորդաբար յայտարարելու:

ՊԱՅՐԱԳՏԱՐԵԱՆ ԴԻՄԱՌՈՐԵՑ ԱՐԵՄՏԵԱՆ ԱՍԻՈՑ ԱՆՈՅԵԱՆ ԼԻՔԱՆԱՆԻ ՎՈՒՄՈՒՆ ԱՐԶԱԿԱՆՑ ԽՈՒՐԱԸ

Պայրագտարեան Պէյրութի միջազգային օդակայանին մէջ ընդունեց Լիբանանի վրիպողի աղջկանց ազգային խումբը, որ Յորդանանի մայրաքաղաք Ամմանէ վերադարձաւ հինգ մրցումներու ընթացքին

հինգ յաղթանակ արձանագրած եւ իր մօտ պահած Արեւմտեան Ասիոյ պաշտօնական տիտղոսը:

Նախարարը շնորհատուրեց Լիբանանի վրիպողի ֆետերասիոնը ձեռք բերուած իրագործումին համար եւ նշեց, որ աղջկանց ազգային խումբը շրջանային պաշտօնականութեան մէջ հայրենիքի դրօշը բարձր պահեց:

ՊԱՅՐԱԳՏԱՐԵԱՆ ՄԱՐՄՆԱԿՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԸԱՐՔ ՄԸ ԶԵՆՔԵՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐ ԸՆԴՈՒՆԵՑ

Մեկնելով պաշտօնական մեծարելու եւ ինքնութեան ու պատկանելիութեան բնորոշ, դրական մրցակցութիւնը, դրական արժէքները սերմանելու, գնահատուած ըլլալու զգացումը խթանելու, երիտասարդ

տաղանդներուն աջակցելու եւ ֆետերասիոններու, յանձնախումբերու, վարչութիւններու եւ մարզիչներու ջանքերը գնահատելու նկատմամբ իր նախաձեռնողութենէն, երիտասարդութեան ու մարմնակրթութեան նախարար դոկտ. Նորա Պայրագտարեան ընդունեց Երպիլի մէջ միկի Փութթալի մրցաշարի երրորդ դիրքի արժանացած Լիբանանի աղջկանց ազգային խումբը, Արեւմտեան Ասիոյ պաշտօնական եւ Եգիպտոսի «Փարաօններու Ախոյեանութեան»-ի ընթացքին ճիմասպիքի մէջ 15 տարբեր մետալակիրներ, Նորթսկիա մէջ Թաջ մարզածէի աշխարհի պաշտօնական երրորդ դիրքը գրաւած Լիբանանի տղոց ազգային խումբը եւ Տուպայի ու Միացեալ Նահանգներու մէջ Կոլֆի մարզածէի մէջ շարք մը մետալներ ստացած մարզիկներ:

ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ ԿՈՒԶՈՒԻ

Bijouterie GARO (Գրիգորեան) կարիքը ունի քարտուղարուհիի, հաշուապահուհիի եւ մոմի վրայ աշխատողի մը:

Պուրճ Համուտ, հեռ. 01-266514 կամ 03-207772:

Առցանց Լսարան

Հինգշաբթի, 16 Հոկտեմբեր 2025-ին, Պէյրութի ժամանակացոյցով ժամը 19:00-ին:

Մասնակցութեան համար գրել minas777@gmail.com եւ նամակին կամ +374 55 70 80 50 համարին (WhatsApp)

Հայ-ճափոնական միջպետական յարաբերութիւնները եւ հայազիտութիւնը ճափոնի մէջ

Դասախօս՝ Դոկտ. Թաթայոքի Եռչիմուրա
Թաթայոքի համալսարանի մէջ արեւելահայերէնի դասախօս

ՄԵՐ ՈՏՔԵՐԻ ՏԱԿԻ ՀՈՂՆ Է ԵՐԵՐՈՒՄ, ԻՍԿ ՄԵՆՔ ԴԵՌ ՊԱՐՈՒՄ ԵՆՔ

Մեր հանրությանը խորհուրդ կը տամ վերջապես սթափուել, աւելի շատ հետեւել թշնամու լուրերին, քան՝ թշնամուն նուիրուածօրէն ծառայող մեր իշխանութեան իրականութիւնը թաքցնող ստե֐րին, որովհետեւ թշնամին բացայայտ է գործոււմ, մեր իշխանութիւնը ամբողջովին իրենց ծուղակում է, պատրաստակամօրէն ծառայոււմ է իրենց, անմնացորդ կատարում նրանց պահանջները, նրանք ստելու կարիք չունեն:

Յիշեցնեմ՝ 110 տարի առաջ էլ չհաւատացի՞նք մեզ ոչնչացնել ծրագրող թշնամու յայտարարութիւններին, մտածելու, կազմակերպուելու փոխարէն, ինչպես այսօր, շարունակեցինք մեր տոնախմբութիւնները:

Այսօր ժողովրդին սարսափեցնում, ծնկի են բերում, լռեցնում պատերազմի վտանգով, եւ ոչ մէկը չի անդրադառնում, որ թշնամին այլեւս պատերազմելու, մարդկային կորուստ տալու կարիքը չունի, ոչ թե՛ Թրամփին տուած խոստումը պահելու համար, այլ քաւնի որ ներկայ իշխանութիւնը իրենց բոլոր պահանջները անմիջապես եւ աւելիով է բաւարարում:

Ականատես ենք, թէ ինչպե՛ս է Ամերիկան «խաղաղութեան» խոստումներով շարունակում ոչնչացնել երկրները, ժողովուրդներին: Տեսնում ենք՝ որո՞նք են այս երկրի իրական տերերը, որոնք իրենց սիոնիզմով եւ Սոսստով խեղդամահ են անում աշխարհը:

Բարեբախտաբար աշխարհում գործող նոր հաղորդամիջոցները, իրենց կենսքը վտանգելով իրականութիւնը բացայայտող տարբեր բնագաւառների առաջադէմ մտածողները, փորձետօրներ, անուանի դասախօսներ, ռազմական գործիչներ, զօրավարներ, լրագրողներ, արհամարիելով ամէն վտանգ, անողոքաբար բացայայտում են Նախկինում գործուած եւ ներկայում գործուող, բայց աշխարհին ստով հրամցուած ու պարտադրուած, ամենակալ պետութիւնների իրենց շահերի համար սուտ պատրուակներով հրահրած պատերազմների, կործանած երկրների, հարկիր հազարներով ոչնչացրած ժողովուրդների, տեղահանած, իրենց հողից կտուրած, թափառական մարդկութեան մի նոր տեսակ ստեղծածների ողջ իրականութիւնը:

Այդ ամէնն արւում է մեզ նման մոլորուածներին, ընդհանրապէս ժողովուրդներին արթնացնելու համար, որ ժողովուրդները սթափուեն, չհաւատան այլեւս ստայօղ պատերազմների մէջ ներգրաւուած արդարացումներին, չհաւատան դեռ շարունակուող թունու քարոզչութիւններին, տեր կանգնեն իրենց ինքնութեանն ու իրենց երկրներին, յատկապէս՝ մեր նման արդէն թշնամու ծուղակում յայտնուածները:

Ժամանակին միահեծան, աշխարհակալ երկրների դէմ նոր հզօրացող երկրների ներկայութիւնն ու նրանց խաղաղ բարգաւաճման դաշինքը սկսել է ստուեր գցել, խարխլել Նախկին հզօրների հիմքերը: Նրանք ամէն միջոց օգտագործելու են իրենց առաջատար դերը չզիջելու, իրենց հզօրութիւնը պահպանելու համար: Իսկ դա Նշաւակում է Նոր պատերազմներ, նոր կորուստներ:

Այս ռազմատենչ երկիրը, որի անգիտակից հերթական զոհերից մէկն ենք Նաեւ մենք, որն իր շահի համար հարկ եղած դէպքում չի խնայում Նաեւ իր քաղաքացիներին, երկար տարիներ ի վեր դաւնդադօրէն քայքայում է մեր երկիրը՝ մեր գլխին պարտադրելով ներկայ հայակեր իշխանութիւնը, հիմա էլ յանուն իր մեծ նպատակի՝ իր մեծագոյն մրցակցի՝ ոչնչացմանը, մեզ ներքաշում է մեր տարածքի վերջին պատառի՝ «Չանգեզուրի միջանցք»-ի յանձնմանը, մեր վերջնական կործանմանը:

Իսկ ի՞նչ ենք անում մենք:

Կազմակերպուելու, միատրուելու, միակ ազգային կուսակցութեան՝ ԴՅԴ շուրջ համախմբուելու, ժողովրդին իր խաբուած, իրեն պարտադրուած վիճակը, իր որդեգրած դէպի կործանում տանող անտարբերութեան կործանարար հետեւանքը լուրջ բացայայտումներով ներկայացնելու փոխարէն, անհնական եժմանգին վիրաւորանքներով, իշխանութիւնը զբաղեցրածների յիմարութիւնները, նրանց հայիտիւնքները, նրանց գռնէիկ արտայայտութիւնները վերլուծելով ենք ժամանակ վատնում՝ աւելի մխրճուելով անիմաստ, անարդիւնք քաջքուկների մէջ:

Գուցէ երկրից անհետացել են լուրջ մտածողները, ասպարեզը զիջել թշուառների մի վիճակի, որոնց գերի դարձած՝ խոնարհօրէն հետեւում ենք, թէ դեռ ի՞նչ աւերներ են գործելու, թշնամու ի՞նչ նոր պատուէրներ են իրագործելու:

Որքան էլ ներկայ իշխանութեան ապազգային քաղաքականութիւնը բացայայտողներին, ժողովրդին, երկրին սպառնացող վտանգը ահազանգողներին, նրանց համախմբել ցանկացողներին օրէնքի ուժով լռեցնում, տարբեր պատժամիջոցներին եւ ենթարկում՝ իշխանութիւնը իրենց ձեռքում պահելու համար, միեւնոյն է ժողովուրդը տեսնում է, արդէն թաքցնել հնարաւոր չէ թշնամուն ծառայող իր իշխանութեան գործունեութիւնը, եւ աններելի է, որ լռում է:

Աններելի է, որ լռեց եւ դեռ լռում է երկրի Անկախութեան հռչակագրում փոփոխութիւններ անելու նրանց արդարացումերին:

2019 թուականից սկսեալ ներկայ թրքապաշտ իշխանութիւնը, թշնամու կարգադրութեամբ, փորձում է ազատուել 1990թ. օգոստոս 23-ին Յայաստանի Անկախութեան հռչակագրից, որը մեր վերանկայացած երկրորդ հանրապետութեան հիմնաքարն է:

Ժողովուրդը հարց չի դարձնում, թէ թշնամին ի՞նչ իրաւունք ունի Յայաստանի հռչակագրի, սահմանադրութեան, կամ երկրի խորիընդանիշերի փոփոխութիւն պահանջելու:

Չե՞ր իր ԴՅ չի պատերազմել, չի պարտուել, չի յանձնուել, ըստ իրենց յայտարարութեան, երկրի սահմանները չեն «փոփոխուել», եւ ներկայ իշխանութիւնը այն անուանում է ինքնիշխան պետութիւն:

Եթէ իրապէս ԴՅ ինքնիշխան է, որը տեղի ու անտեղի անվերջ շեշտում է, եւ հայերէնին քիչ թէ շատ տիրապետող իւրաքանչիւր անձ գիտէ ինքնիշխան բառի իմաստը, ուրեմն ինչո՞ւ այս փոփոխութիւնները նոյնիսկ քննարկման հարց չեն դառնում:

Ամենամարգագէտ քաղաքացին անգամ գիտի, որ երկրի հռչակագիրը անփոփոխ է, եթէ երկիրը չի պարտուել ու թշնամուն չի յանձնուել:

Այնպայտ է, որ հռչակագրի փոփոխութիւնը անհրաժժէտ է ոչ միայն թշնամուն, այլ ներկայ իշխանութեան անօրէն գործած պետական դաւաճանութիւնը քողարկելու, արդարացնելու համար:

1990 թուականից ի վեր հռչակագրում ընդունուած կետերից՝ հայոց համազգային նպատակներից է Դայոց ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչումը, ինչպէս գիտքը, արհամարհուեց դեռ առաջին Նախագահի՝ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի կողմից, եւ որը շարունակում է առ այսօր:

Բնականաբար ներկայ թրքահաճոյ իշխանութիւնը իր ներքին ձգտումին համապատասխան, Նաեւ իր վերադասի՝ թշնամու պահանջով, աստիճանաբար ջնջում է այն հիմնական որոյթները, որոնք մեր անկախ պետականութեան անբեկանելի մասն են կազմում՝ հետազայում ինքնիրեն պատասխանատուութիւնից ազատելու համար: Ահա թէ ինչո՞ւ ժողովուրդը իրաւունք չունի անտարբեր ձեւանալու Նաեւ այս հարցում, քանի որ դա իր երկրի ամրութեանն է վերաբերում:

Ուզում եմ շեշտել Նաեւ, որ, այո՛, Արցախը Յայաստանի անբաժանելի մասն է, Յայաստան է եւ վերջ, ինչպէս՝ Սիւնիքը, Արմաւիրը, Արարատը, այն ամէնը, ինչ դարեր հայութեան է պատկանել: Բաւական է այն, որքան Արցախի դէմ պատերազմի խայծ հռչակեցիք:

Թշնամին չի վախենում, հեշտօրէն ձեռք բերածը իր հայրենիքն է համարում, մենք մեր դարաւոր հայրենիքից, որի ազատագրման համար հարիւր հազարաւոր կեանքեր ենք զոհել, անմիջապէս հրաժարում ենք՝ պատերազմը հրահրած պատճառ դարձնելով:

Ուշքի եկէք, բաւական է, այս դաւաճանների գործողութիւնները թաքցնող սրինգի տակ պարեք:

Յաւելեալ անգամ յիշեցնեմ, մեր երկրորդ անկախութիւնը նոյնպէս Արեւմուտքի անմիջական մասնակցութեամբ իրագործուեց, ուստի առաջին իսկ վարկեանից, առաջին Նախագահից՝ ԼՏՊ-ից փոխանցուող պարտադրանք դարձան՝ թուրքերի հանդէպ ինքնական մնկի գալը, նրանց պատուէրները կատարելը, նրանց հաճոյանալը եւ յատկապէս Արցախի հանդէպ ժողովրդի թշնամական տրամադրուածութիւնը, այն Յայաստանի մաս ջնդուները:

Մինչեւ այս իրականութեան հետ չառերեսուենք, չբացայայտենք, մեղաւորներին չդատենք, մեր երկրի վիճակը նոյնն է մնալու: Որքան էլ նորերը գան, շարունակելու են նոյն քաղաքականութիւնը, քանի դեռ բուն պատասխանատուն եւ նրանց թրքապաշտ ցանցը երկրի ներսում է:

Այո՛, ամէն անգամ յիշեցուելու է, որ ԼՏՊ-ի թրքապաշտութեամբ սկսուած մեր անկախութիւնը արգիլեց օգտագործել, յիշեցնել Յեղասպանութիւնը, վկան մեր առաջին արտաքին գործոց Նախարար՝ Բաֆֆի Յովհաննիսեանի, Յեղասպանութեան յիշեցման պատճառով պաշտօնազրկումը:

2008-ին ականատեսը եղանք մեր կրած նուաստացման, առանց պահանջների թուրքերի հետ հաշտութեան ստորագրման ցանկութեան, որը թէեւ այդ տարում չիրականացուեց, ժողովրդի, յատկապէս սփիւռքի ըմբոստացման շնորհիւ, սակայն դրա արդիւնքում իրականացուեց «Ֆութպոլային դիւանագիտութիւնը», որը յանգեցրեց Յայաստանի Ֆութպոլի խմբի իր իսկ խաղաղաշտում հանդէս գալ առանց Արարատի խորհրդանիշի համագգեստով:

Մենք ազգային վիրաւորանք չապրեցինք, ոչ ոք պատասխանատուութեան ենթարկուեց, ոչ մէկը բացատրութիւն պահանջեց: Ժողովուրդը մարտք ու հանգիստ շարունակեց իր առօրեան՝ օրէ օր աւելի ատելով արցախահայ իր երկրի դեկլավարին:

Եթէ 2008-ին թուրքերին ինքնակամ հաճոյանալու քայլ էր դա, որը ժողովուրդը այսօրուայ անտարբերութեամբ ընդունեց, 17 տարի անց մէկ այլ դեկլավար, արդէն՝ ոչ ատելի արցախահայ, այլ թըշնամու կողմից յատուկ ընտրուած ու մարզուած, իր վերադասին անսակարկ նուիրուածութիւնը հաստատելու, նրա պահանքը ամենայն ճշդութեամբ կատարելով՝ սահմանամուտքի կնիքից բերումհանում է հայութեան ազգային խորհրդանիշ Արարատը:

Եւ դեռ իր ամբարտաւանութեամբ համարձակում, իրաւունք է վերապահում յիմարագոյն (արեւմտահայը կ'ասեր՝ յփեր-ցփեր) պատճառաբանութիւններով, արդարացնել իրեն պարտադրուած հրամանի իրագործումը:

Ու ես աւելի ցւում եմ մեր լերան համար, որը բաւական չէ, որ գերեմպարուած է, դեռ էլ մեր ճակատագրի պէս անվերջ քաջքուկների է ենթարկում, այն էլ՝ իր հարազատ երկրի կողմից, իր հողի վրայ: Պարզւում է՝ ոչ միայն հայ լինելն է դժուար, այլ հայ բնութեան մաս լինելն էլ նոյնքան դժուար է ու փորձութիւններով լի:

Սարսափելին այն է, որ այս ամէնի հետ ժողովուրդը հաշտուած է ու հանգիստ շարունակում է իր պարերն ու ուրախութիւնները: Իսկ աշխարհը անհանգիստ տրոփիւնի մէջ է, Նախկին քայիտաներն ու ԽՊ-ները այսօր երկրներ են դեկլավարում:

Մենք դեռ տարածուած սփիւռք ունենք այդ երկրներում: Ունենք հաստատութիւններ, հարստութիւններ, հիմնականում Նաեւ՝ աճող սերունդ: Ինչպէ՛ս ենք անտեսում այս ամէնը: Ո՞րմ է տեր կանգնելու մեր հայրենակիցներին, եթէ ոչ՝ մեր սեփական երկիրը, բայց անշուշտ՝ ոչ ներկայ ազգի թշնամի իշխանութիւնը:

Աշխարհն ականատես է պաղեստինցիներին առաջարկուող գերութեան՝ ոչնչացման մի նոր տարբերակ խաղաղութիւն անուան տակ: Երեք տարի տեւող Ուքրաինոյ Արեւմուտքի ուժերով պատերազմը շարունակում է երրորդ համաշխարհայինի վտանգ յարուցելով աշխարհում:

Բոլորը զինւում են, բացի մեզնից: Թշնամու պահանջով, նրա հրամանի համաձայն, կրճատում է առանց այդ էլ մեր երկրի ողորմելի վիճակում գտնուող ռազմական պիւտեճն, որը յաւելեալ անգամ հաստատումն է մեր գերեմպարուած վիճակին:

Իրականում ճիշդ են անում պաշտպանութեան անհրաժժէշտութիւն չունենք, քանի որ մեզ պաշտպանում է թշնամին, կարեւոր չէ՝ ներսի թէ դրսի: Թշնամին թշնամի է եւ վրէժ:

Երկրի դեկլավարը վախենում է միջազգային ամբիոններում գերիների հարցը բարձրաձայնելու, հրաժարում է իր երկրի կարեւորագոյն տարածքի բնածին անուրը՝ Չանգեզուրի միջանցք, արտաբերելու, ուրանում է, նոր տերերին իր անսակարկ հաւատարմութիւնը՝ շեշտելու համար աշխարհով մէկ ցուցադրելով իր ողբալի քաղաքական, պետական, մարդկային, ազգային տգիտութիւնը: Այդ էլ՝ այն տերերի, որոնց ընդունելութեամբ դեռ հարբած՝ ուշքի չի գալիս, իսկ նրանց իր երկրի անունն անգամ չեն յիշում, շփոթում են Ալպանիայի հետ: Եւ դրանք այն տերերն են, որոնք վարձել են իրեն որպէս իրենց գործակալ, որի համար վճարում է ինքը:

Մեր ժողովուրդը մի՞թէ չի հասկանում, վերլուծում այս ամէնը: Մի՞թէ չի զգում, որ մենք այլեւս անկախ պետութիւն չենք, որ՝ ներկայ իշխանութեան, հետեւաբար մեր բոլորի շնչառութիւնը թշնամու ձեռքին է: Բայց ինչպէ՛ս հասկանայ, երբ պարերով, կերուխումներով է տարուած:

Մեր առաջին պետականութիւնը ստեղծողները այս ստահակների համար չզոհեցին իրենց կեանքերը, բանտերում ու աքսորներում չոչնչացուեցին, որ դուք այսօր պարելով յանձնեք թշնամուն:

Բաւական է՝ որքան փրկութիւն սպասեցիք Եւրոպայից կամ հզօրագոյն Ամերիկայից, նրանց անմիջական զոհերն էք դուք:

Ի՞նչ են իրենցից ներկայացնում այս վարձկանների հաւաքածուն, որ ազատօրէն քայքայում, ոչնչացնում է մեր եւ մեր զաւակներ, մեր թռռներին պատկանող երկիրը, ու ողջ մի ազգ անկարողութեան մատնուած՝ սպասում է իր վախճանին:

Չե՞ք յոգնել զոհ դառնալուց: Դիմա ո՞ւմ էք սպասում:

Չեմ կարող թոյլ տալ օտար երկրում մեծ դժուարութեամբ հայ մեծացած իմ չոռն շարունակի ապրել օտար երկրում ինձ նման անվերջ իր դիմագիծը փնտռելով, ինքն իր մէջ խորանալով, իր ոտքերի տակ հայրենի հողի աւել չզգայով:

Բաւական է, կանգ առեք եւ գագեթ ձեր ոտքերի տակից սահող հողի շարժումը, լսեք երկրի աղերսը, վախեցեք սերունդների անեծքից: Դուք իրենց զրկւում էք երկրի ունեւալու, երկրի տեր զգալու ազգային անփոխարինելի ուժից:

ԴՈԿՏ. ՄԱՐԻ ՈՌԶ ԱՐՈՒՅԵՆԱՆ

(Շար. 2 եւ վերջ)

5 հոկտեմբեր 2025

ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՏՕՆԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Յիսնամեակ մը առաջ, դպրոցական վերամուտը կը զուգադիպէր Թարգմանչաց տօնին: Այդ առիթով տօնախմբութիւններ տեղի կ'ունենային, կը պանծացուէին հայկական կրթութիւնը, հայ գիրն ու գրականութիւնը, հայ մշակոյթը: Չճմ կրնար պնդել, որ ոչինչ գրուեցաւ ու ոչինչ ըսուեցաւ, սակայն գրուածին ու ըսուածին տարողութիւնը զգալիօրէն կը զիջէր ոչ հեռաւոր անցեալին կատարուածին:

Դպրոցական վերամուտը եւս անցաւ զբոթէ անշշուկ: Ի՞նչ պատկեր կը պարզէն Լիբանանի մեր դպրոցները այսօր: Պատերազմի թոհուրոհին եւ անապահովութեան պայմաններուն մէջ մեր Նախակրթարաններէն շատեր երկրորդական վարժարաններ դարձան, իսկ պատերազմի աւարտին յաջորդող տարիներուն մէկը միւսին ետեւէն փակուեցան: Երբ անապահովութիւն կար, հայ մարդը փնտնեց իր հարազատ տունը եւ իր զաւակները առաջնորդեց հայկական դպրոց: Անապահովութեան նոյնիսկ մասնակի վերացումին հետ՝ նոյն հայ մարդը կա՛մ գաղթեց օտար երկիր, կա՛մ իր զաւակները արձանագրեց օտար դպրոց: Դպրոցներու համախմբումները չունեցան անկեկալուած արդիւնքը. աշակերտութեան թիւը նուազեցաւ եւ կը շարունակէ նուազիլ: Խօսքը չի վերաբերիր յաջող զարգացում ունեցող քանի մը դպրոցներուն, այլ ընդհանուր թիւին:

Ծնողները արդարացիօրէն դպրոցներէն կ'անկկալւեն ուսումնական ծրագիրներու լաւ իրագործում եւ յաջողութիւն պետական քննութիւններուն: Նախորդ տարեշրջանի աւարտի քննութիւններուն մեր դպրոցները արձանագրած են աննախընթաց յաջող արդիւնքներ: Ի՞նչ է հայ դպրոցին թերութիւնը երիտասարդ ծնողներու աչքին: Պարզ չէ՞, որ այդ թերութիւնը հայեցի կրթութիւնն է, աշակերտին ամնչութիւնը հայ լեզուին, հայ գրականութեան, հայ արուեստին, Յայաստանին ու Արցախին:

Հայկականութեան առնչուած հարցերէն հեռացումը աներկբայ է. ականջ դրեք հայերէն լեզուով որեւէ խօսակցութեան եւ պիտի նշմարեք շարահիւսակն ու քերականական սխալներու շարան մը: Հայերէն խօսակցական լեզուն աղճատուած է եւ հետզհետէ վերածուելու վրայ է ընթացիկ գործերու կամ խոհանոցային լեզուի մը: Անշուշտ լիբանանեան երկար պատերազմը եւ անոր աւարտէն ետք շարունակուող անկանոնութիւնները պատճառեցին զգալի Նահանջ մը, սակայն զարմանալին ու անընդունելին կատարուածը սրբազրելու նուազագոյն ճիգի բացակայութիւնն է: Անկախաբար լեզուէն, հայոց պատմութեան, Հայաստանի, Արցախի, հայկական սփիւռքի, հայ մշակոյթի մասին անտեղեակութիւնը համատարած է: Հայ մարդը ո՛չ կը լսէ, ո՛չ կը կարդայ: Երբ ձեռնարկներէն իր բացակայութեան անդրադառնանք, չէի գիտեր կ'ըսէ, չեմ իմացած…

Այս կացութիւնը ահազանգիչ դարձած է այլեւս եւ կը պահանջէ ուժերու լարումով համակարգուած ու լուրջ աշխատանք: Լիբանանահայ գաղութին ապամշակոյթացումը պէտք է դարդի: Չայն դարմանելու միջոցները կը պահանջեն ստեղծուած վիճակի սթափ ու համակողմանի քննարկում, հեռու դատապարտումներէ եւ քննադատութիւններէ: Պատճառներու որոնումին պէտք է յաջորդէ սրբազրութեան միջոցներու քննութիւն եւ աշխատանքային դերերու բաշխում:

Սփիւռքի որեւէ գաղութ չի կրնար հայկականօրէն կայանալ՝ առանց Յայաստանի հետ ներդաշնակման: Դժբախտաբար, Յայաստանէն փոխանցուած ազգային պատգամը չ'օժանդակէր հայեցի մթնոլորտի յառաջացման: Աւագ դպրոցի (երկրորդական բաժնի) ստեղծումը, որ ուսումնի ու երիտասարդութիւնը պիտի հաւասարեցներ եւրոպական չափանիշներուն, յաջողութիւն չգտաւ: Ուսումնական մակարդակը Նահանջեց, իսկ դպրոցական ծրագիրներու փոփոխութիւնները պատճառեցին զգալի Նահանջ հայ լեզու

ԲԱՐԳԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՅՅԵԼԵՑ ԳԻՒՄՐԻԻ «ՄԻԱՄԻՆ» ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆ

Սեպտեմբեր 27-ին Զա-
նառայի հայոց թեմի
առաջնորդ Բարգեն արքե-
պիսկոպոս Չարեան այցե-
լեց Գիւմրի, ուր հիւրընկա-
լուեցաւ «Միասին» կազ-
մակերպութեան հիմնա-
դիր-նախագահ Աստղիկ
Մառնաշեանի եւ կազմա-
կերպութեան տնօրէնուհի
Սաթենիկ Յովհաննիսեա-
նի կողմէ:

Հանդիպման ներկայ
գտնուեցան նաեւ խումբ
մը արցախահայեր, որոնք
2024 թուականին մաս-
նակցած էին Զանառայի
Ազգային առաջնորդարա-
նի եւ «Միասին» կազմա-
կերպութեան համագործակցութեամբ
իրականացուած ծրագիրներուն՝ հա-
ւաքական մկրտութեան եւ «Արցախ
մեր տուն...» ծրագրի նախաձեռնու-
թիւններուն:

Աստղիկ Մառնաշեան շնորհակա-
լութիւն յայտնեց սրբազան հօր՝ իր

օրինութիւններուն համար, յատկապէս
այս այցելութեան, ինչպէս նաեւ ի
նպաստ արցախահայերուն յատուկ
ծրագիրներուն՝ Զանառայի Ազգային
առաջնորդարանի համագործակցու-
թեան համար:

Շար.ը՝ էջ 6

ՀԱՍՏԱՏԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԲԱՇԽՈՒՄ ԲԱՆԱՏԱՅԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԵՒ «ՊԻԿ ՄԱՅՆՏ» ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՅՆՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍՆԱԿՅԱԾ ԱՐՑԱՆՅՈՒՆԵՐՈՒՆ

Սեպտեմբեր 23-ին, Զա-
նառայի հայոց թեմի
առաջնորդ Բարգեն արք.
Չարեանի ներկայու-
թեամբ, Երեւանի մէջ տեղի
ունեցաւ արցախցի 40 երի-
տասարդներու համար
նախատեսուած «Անգլերե-
նի ուսուցման եւ աշխա-
տանքային հմտութիւննե-
րու զարգացման դասըն-
թացք»-ի հաստատագիր-
ներու բաշխման արարո-
ղութիւնը՝ «Արդեան»

արուեստի կեդրոնէն ներս:
Կրթական վեցամսեայ
այս տարուան ծրագիրը,
որ կը կրէ «Չարգացրո՛ւ
հմտութիւններդ, բացայայ-
տի՛ր ինքը քեզ» կարգա-
խօսը, երկրորդ տարին ըլ-
լալով կ'իրականացուի
համագործակցութեամբ
Ազգային առաջնորդարա-
նի եւ Երեւանի «Պիկ
մայնտ» ուսումնական
կեդրոնի հիմնադիր տնօ-
րէն Յակոբ Մաքսիսի
հետ:

Հաստատագիրներու բաշխման
արարողութեան բացումը կատարեց
Յակոբ Մաքսիս, որ շնորհակալութիւն

յայտնեց առաջնորդ սրբազանին՝ հա-
մագործակցութեան համար:

Շար.ը՝ էջ 6

ԱՐԵՒԱՅԻՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ ԱՐԷՆԻԻ ՄԷՋ. «ԵՌՈՒՔՈՄ»-Ը ԵՒ ՎԱՅՐԻ ԲՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԱՐԺԷՔՆԵՐՈՒ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԸ Կ'ԱԶԱԿՅԻՆ ՇՐՋԱԿԱՅ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԵԱՆ

«Երւքոմ»-ի աջակցու-
թեամբ Վայրի բնութեան
եւ մշակութային արժեքնե-
րու պահպանման հիմ-
նադրամը (FPWC) Արեւի
համայնքի Ագարակաձոր,
Արեւի, Սրգորով, Ռիւղ եւ
Չիվի բնակավայրերուն մէջ
մեղուապահներուն տրամադրած է արեւային
եկեկտրական ցանկա-
պատներ՝ մեղուափէթակ-
ները արջերէն պաշտպա-
նելու համար:

Վայոց Ձորին մէջ վեր-
ջին տարիներուն վայրի
անասուններու կենսամի-
ջավայրը փոխուած է,
որուն պատճառով արջերը
սնունդ հայթայթելու նպա-
տակով երբեմն կը մտնեն
համայնքներու տարածք-
ներ, կը վնասեն մեղուա-
փէթակներ, մրգատու
պարտեզներ եւ գիւղատըն-
տեսական ենթակառուց-
ւածքներ: Նշուած հա-
մայնքներուն մէջ մեղունե-
րու փէթակները պարբերաբար ամ-
բողջութեամբ ոչնչացուած են:

«Երւքոմ»-ի մէջ մենք կարելոյ կը
նկատենք այն նախաձեռնութիւնները,
որոնք կը նպաստեն Հայաստանի կա-
նաչ ապագային եւ կենսաբազմազա-
նութեան պահպանութեան: Արիեստա-
գիտական եւ բնապահպանական լու-

ծումներու համարողութեամբ մենք կը
ձգտինք ապահովել երկարաժամկետ
կայուն արդիւնքներ՝ նպաստելով շըր-
ջակայ միջավայրին երկարաժամկետ
պահպանութեան», նշեց «Երւքոմ»-ի
գլխաւոր տնօրէն Ռաֆ Երիկեան:

Շար.ը՝ էջ 6

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ.Ը ԱՐՅԱԽՅԻ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐՆԵՐՈՒ ՀԵՏ ՔՆՆԱՐԿԵՑ ԱՐՅԱԽՅԻՆԵՐՈՒ, ՊԱՏԱՆԳՆԵՐՈՒ ԵՒ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ ՀԱՐՅԵՐԸ

8 հոկտեմբերին Գարե-
գին Բ. Ամենայն Հայոց կա-
թողիկոսը Մայր Աթոռ Ս.
Էջմիածինի մէջ ընդունեց
արցախցի պետական
պաշտօնատարները եւ
քաղաքական ուժերու ներ-
կայացուցիչները՝ գլխաւո-
րութեամբ Արցախի Ազգա-
յին ժողովի նախագահ Աշ-
ոտ Դանիէլեանի եւ Արցա-
խի թեմի առաջնորդ Վըր-
թանէս Եպս. Աբրահամեա-
նի: Այս մասին տեղեկացուց Ս. Էջմիածինի տեղեկա-
տուական գրասենեակը:

Կաթողիկոսը եւ այցելուները հանդիպումին ըն-
նարկեցին հայրենագրուած արցախցիներուն դի-
մացը ծառացած մարտահրաւերները յաղթահարելու
եւ արցախահայութեան իրաւունքներու պաշտպա-
նութեան վերաբերող հարցեր:

Անոնք անդրադարձան նաեւ Ս. Էջմիածինի կողմէ
իրականացուող ընկերային աջակցութեան ծրագիր-
ներուն եւ արցախցիներուն հետ անոնց բնակութեան
վայրերու մէջ տարուող աշխատանքներուն:

Կաթողիկոսը ընդգծեց, որ Հայ եկեղեցին այս ուղ-

ղութեամբ ջանքերը պիտի շարունակէ:

Չրուցակիցները կարելոյ ունեցան միջազգա-
յին հարթակներու վրայ միացեալ ու հետեւողական
քայլեր ձեռնարկելը՝ Արցախի ժողովուրդի իրաւունք-
ները բարձրաձայնելու, Ազգայնճանի մէջ պահուող
պատանդները եւ ռազմական գերիները ազատ ար-
ձակել տալու, անհետ կորսուածները յայտնաբերելու
եւ Արցախի հոգեւոր-մշակութային ժառանգութիւնը
պահպանելու համար:

Աւարտին արցախցի պաշտօնատարները իրենց
որդիական երախտագիտութիւնը եւ առաքելական
մայր եկեղեցւոյ հաւատարմութիւնը յայտնեցին:

ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ ՄՇԱԴԱՐԱԼԱՐ ԵՂԵՆԻԻ ՏՆԿԱՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

25 սեպտեմբերին Ամերիկայի Հայ աւետարանչա-
կան ընկերակցութեան Երեւանի կեդրոնատեղիին
մէջ տեղի ունեցաւ մշտադալար եղենիի տնկման
հանդիսաւոր արարողութիւն մը՝ ի յիշատակ վերա-
պատուելի դոկտ. Սովսէն Պ. Ծանապազեանի մահ-
ւան 25-ամեակին:

Արարողութիւնը հանդիսացաւ խորհրդածութեան
պահ մը՝ վեր. Ծանապազեանի կենսքին, ծառայու-
թեան եւ մնայուն ժառանգութեան շուրջ՝ պատուելով
անոր խորքային ներդրումը հայ ժողովուրդի հոգե-
ւոր, ազգային եւ մարդասիրական կենսքին՝ թե՛ Հա-
յաստանի, թե՛ սփիւռքի մէջ: Անոր յիշատակին հա-
մար նաեւ յուշատախտակ մը տեղադրուեցաւ ծառին
դիմաց:

Արարողութիւնը առաջնորդեց աւետարանչակա-
նի ներկայ գործադիր տնօրէն Սերժ Տ. Պուչաքեան:
Արարողութեան ներկայ գտնուեցան՝ աւետարանչա-
կանի անդամներ, ղեկավարութիւն, հոգեւորական-
ներ, Հայաստանի մասնաճիւղի աշխատակիցներ եւ
վեր. Ծանապազեանի կիսը՝ Լուիզա Ծանապազեան:

Պուչաքեան բացման խօսքին մէջ ըսաւ. «Տեսիլ-
քէն իրականութիւն: Այս ծառը յիշատակ մըն է Նուի-
րեայ ըրիտօնեայի մը՝ ի պատիւ անոր հեռատեսու-
թեան եւ այն հիմքերուն, զոր դրած է մեր ներկայութե-
ան համար Հայաստանի մէջ»:

Իրաւաբան Կերի Ֆիլիփս՝ աւետարանչականի
վարչութեան ներկայ նախագահը, անդրադառնալով
վերապատուելի Ծանապազեանի մնայուն հոգեւոր եւ
կազմակերպչական ժառանգութեան՝ ըսաւ. «Թող
այս ծառին արմատները խորը աճին, ինչպէս, ինչ-
պէս վերապատուելի Ծանապազեանին ցանած սերմե-
րը, երբ առաջին անգամ հասաւ Հայաստան. հաւատ-
քի, տեսիլքի եւ ծառայութեան արմատներ, որոնք
մինչեւ այսօր կը պահպանեն եւ կ'առաջնորդեն աւե-
տարանչականի առաքելութիւնը»:

Վերապատուելի դոկտոր Ռընէ Լեոնեան՝ Եւրա-

սիոյ հայ աւետարանական եկեղեցիներու միութեան
նախագահը յիշեց այն տարիներու իր փորձառութիւ-
նը, երբ կը ծառայէր իբրեւ ընկերակցութեան ներկա-
յացուցիչը Հայաստանի մէջ՝ շեշտելով վերապատ-
ւելի Ծանապազեանին հեռատեսութիւնը եւ իր պաշ-
տօնին հանդէպ անսակարկ նուիրումը:

Վերապատուելի դոկտոր Գրիգոր Եումշաճըքեան՝
Աւստրալիոյ Հայ աւետարանչական ընկերակցու-
թեան նախագահը, յիշեց վերապատուելի Ծանապ-
զեանի 1999 թուականի այցելութիւնը Աւստրալիա եւ
անոր դերը՝ այնտեղի մասնաճիւղի հիմնադրութեան
մէջ:

Արարողութեան աւարտին Լուիզա Ծանապազեան
շնորհակալութիւնը յայտնեց Սերժ Տ. Պուչաքեանին
եւ աւետարանչականի ղեկավարութեան՝ իր ամուս-
նոյն յիշատակը պատուելու այս իմաստալից ծառա-
տունկի ձեռնարկին համար:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅ ԱՎԵՏԱՐԱՆՉԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆՔԱՒԱՆԻ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒԾ «ՇՈՐԴԻԿ» ՃԱՄԲԱՐԻ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ԲԱՑՈՒՄԸ

Ամերիկայի հայ աւետարանչական ընկերակցու-
թիւնը վերջերս Հայաստանի՝ Հանքաւանի «Շողիկ»
ճամբարի սրահին մէջ կատարեց իր նորոգումը հա-
մալիի նուիրումը պաշտամունքը: Արարողութեան
ներկայ գտնուեցան՝ բարերարներ, աւետարանչա-
կանի ղեկավարներ՝ Միացեալ Նահանգներէն, ներա-
ռեալ՝ գործադիր տնօրէն Սերժ Տ. Պուչաքեան եւ
վարչութեան նախագահ իրաւաբան Կերի Ֆիլիփս,
ինչպէս նաեւ Հայաստանեայց աւետարանական եկե-
ղեցիի անդամներ՝ Երեւանէն եւ այլ քաղաքներ:

2003-ին գնուած Հանքաւանի «Շողիկ» ճամբարը
երկար տարիներ ծառայած է իբրեւ հանգիստի, ուս-
ման եւ հոգեւոր աճի վայր՝ Հայաստանի տարբեր շըր-
ջաններէն եկող մանուկներուն եւ երիտասարդներուն
համար: Վերանորոգումը համալիրը պիտի շարու-
նակէ այս առաքելութիւնը՝ յառաջիկայ սերունդնե-
րուն համար:

Պաշտամունքը ընդգրկեց Սուրբ Գրքի ընթեր-
ցումներ եւ աղօթքներ՝ առաջնորդութեամբ Հայաս-
տանեայց աւետարանական եկեղեցւոյ աւագ հովիւ
վերապատուելի Անտիոյ Խաչատրեանի, ՀԱՅ խոր-
հուրդի նախագահ վերապատուելի Վարդան Աքիս-
եանի եւ Եւրասիոյ Հայ աւետարանական եկեղեցիե-
րու միութեան նախագահ վերապատուելի դոկտոր
Ռընէ Լեոնեանի:

Աւստրալիոյ Հայ աւետարանչական ընկերակցու-
թեան նախագահ վերապատուելի դոկտոր Գրիգոր
Եումշաճըքեան մատուցեց օրուան պատգամը՝ «Նը-
փրուած Աստուծոյ» խորագրով, հիմնուած՝ Աստուա-
ծաշունչի Յօտն գիրքի 3. 5 համարին վրայ, յիշեցնե-
լով ներկաներուն, որ ճամբարին առաքելութիւնը Աս-
տուծոյ է եւ պատը է մայր քրիստոսակերպը: «Ճամ-
բարները կու գան ու կ'երթան, շէնքերը կը քայքայ-
ին, ծրագիրները կը փոխուին, բայց Աստուծոյ գործը
կը շարունակուի հաւատարիմ եւ նուիրեալ սրտերու
միջոցով», ըսաւ:

Ճամբարին նուիրումը պաշտամունքի արարողու-
թիւնը կատարեց վերապատուելի դոկտոր Յարու-
թիւն Սելիմեան՝ Սուրիոյ հայ աւետարանական հա-
մայնքի նախագահը, որ պաշտօնապէս առանձնա-

ցուց ճամբարը՝ «Ամենակալ Աստուծոյ պաշտամուն-
քի եւ ծառայութեան համար»: Իսկ ներկաները միա-
ձայն պատասխանեցին. «Կը նուիրենք այս հողը Աս-
տուծոյ» Իր փառքին եւ ծառայութեան համար»:

Պաշտամունքէն ետք ներկաներուն միացան՝ Հա-
յաստանի տնտեսութեան նախարար Գեորգ Պապոյե-
ան, Հայաստանի աշխատանքի եւ ընկերային հարցե-
րու նախարար Արսէն Թորոսեան, Հայաստանի
սփիւռքի գործերու գլխաւոր յանձնակատար Չարեհ
Սիւնեան եւ Հայաստանի վարչապետի գլխաւոր
խորհրդական Լիլիթ Մակունց, որոնք մասնակցեցան
ժապատելը կտրելու արարողութեան եւ յաջորդող յա-
տուկ յայտագրին:

Աւետարանչականի Հայաստանի ներկայացուցիչ
Արէն Տեյիբմեճեան շնորհակալութիւն յայտնեց բո-
ւոր բարերարներուն՝ նշելով, որ վերանորոգումը հա-
մալիրը վկայութիւն է ընկերակցութեան անսասան
առաքելութեան՝ հաւատքի, կրթութեան եւ ծառայու-
թեան ամրապնդման Հայաստանի մէջ:

Շար.ը՝ էջ 6

Պատրաստեց՝ ՄԱՐԻՆԱ ՀԱՄԱՄԵԱՆ

ԱՐՅԱՆ՝ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԻՆՔՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՆԱԲԵՐԴ

ԱՐՅԱԽՅԻՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾՕՆ ՄԱՄՆԱԿՅՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ

Խորհրդային Միության սահմաններ ներխուժած Գերմանիոյ Նպատակն էր կայծակնային պատերազմի միջոցով, քանի մը շաբթուան ընթացքին ջախջախել կարմիր բանակը, ոչնչացնել խորհրդային պետութիւնը եւ գրաւելով անոր անծայրածիր հողերը գերմանական մեծ պետութիւն ստեղծել:

Գերմանական բանակները, որոնք ամենուրեք արագ եւ դիւրին յաղթանակներ տարած էին եւ հասած Խորհրդային Միութեան սահմանները, յամառ դիմադրութեան հանդիպեցան: 1941-ի ամրան Լենինկրատի, Սմոլենսքի, Քիելի եւ Օստեսայի ուղղութիւններով արիւնահեղ մարտեր կը մղուէին:

*
* *

Միութեանական եւ հանրապետական կառավարութիւններու եւ կուսակցական մարմիններու հրահանգներուն համաձայն, Լենային Ղարաբաղի մարզային, ինչպէս նաեւ հիւսիսային Արցախի հայաշատ շրջաններու կուսակցական եւ պետական ղեկավար մարմինները, տեղական խորհուրդներու գործադիր կոմիտէները, մարզային, քաղաքային եւ շրջանային գինուորական կոմիսարիատները լծուեցան զօրահաւաքի աշխատանքներու: «Չինապարտների մոքիլիզացիայի մասին» հրամանագիրին համաձայն բանակ զօրակոչուեցան 1905-1918 տարիներուն ծնած գիւնապարտները: Այնուհետեւ, այլ հրամանագիրներով բանակ զօրակոչուեցան նաեւ 1890-1904 եւ 1919-1925 տարիներուն ծնած գիւնապարտները: Չօրահաւաքը կ'ընթանար կազմակերպուած ձեւով: Մեծ թիւ կը կազմէին նաեւ կամաւորները:

«Սովետական Ղարաբաղ» թերթին մէջ հետաքրքրական տեղեկութիւններ պահպանուած են զօրահաւաքի աշխատանքներու մասին:

Ասկերանի շրջանի Բալլուշա (այժմ՝ Այգեստան) գիւղէն

ջորս եղբայրներ՝ Պետրոսեան Ապետ, Գարեգին, Միշա եւ Սեդրակ իրենց դիմումին մէջ կը գրէին. «Մենք՝ չորս եղբայրներս, մինչեւ մեր արեան վերջին կաթիլը կը կռուենք թշնամու դէմ եւ փառապանծ կարմիր բանակի շարքերում հայրենիքի առաջ պատուով կը կատարենք մեր սրբազան պարտքը»:

Ասկերանի շրջանի Մեհիթէն (այժմ՝ Լուսաձոր) գիւղէն Յայկանոյշ Վարդանեան իր զակին հետ Ստեփանակերտի գինուորական կոմիսարիատ ներկայանալով յայտարարեց. «Ես Ստեփանակերտի Մեհիթէն գիւղի կոլտնտեսութեան անդամ, ստախանովական Յայկանոյշն եմ: Մայր եմ, գիտեմ, որ երէկ, շատ վաղ գերմանական զօրքերը յարձակուեցին մեր հայրենիքի վրայ: Իմ երկու տղան գտնուում են կարմիր բանակի շարքերում, այս մի տղաս ներկայացնում եմ ձեզ անմիջապէս ռազմաճակատ ուղարկելու համար: Խնդրում եմ, չմերժեք, թող նա եւս զնայ իր եղբայրների հետ միասին կռուի թշնամու դէմ եւ այն էլ այնպէս կռուի, ինչպէս վայել է սովետական քաղաքացուն»:

Ասկերանի շրջանի Շոշ գիւղի երեսուն կոմերիտականներ (կոմունիստական երիտասարդական միութեան անդամներ) իրենց դիմումին մէջ կ'ընէին. «Մենք կոլտնտեսային աշխատանքի առաջաւորներ ենք: Մեր եռուն աշխատանքը թողել ու ներկայացել ենք ձեզ: Յայրենիքը քաղող է ամեն բանից: Ֆաշիստական վոհմակներին երբեք չի յաջողուի մեզնից խլել այն բախտաւոր կեանքը, որ մենք տարիների ընթացքում կերտել ենք հարազատ կոլտնտեսութիւնում: Մեր ծնողները յանձնարարել են մեզ անխնայ լինել թշնամու նկատմամբ: Նրանք մեզ հաւատացնում են, որ մեզնից յետոյ կը բազմապատկեն իրենց ուժերն ու եռանդը կոլտնտեսային արտադրութիւն էլ անելի

ընդլայնելու, հայրենիքին ու ռազմաճակատին օգնելու համար»:

Ղարաբուլաղ գիւղէն Մանիշակ Մարտիրոսեան իր զակին հետ Ստեփանակերտի գինկոմիսարիատ ներկայանալով ըստ. «Իմ միւնճարն է, բայց եկել է ճակատ մեկնելու: Ես կը ցանկանայի շատ տղաներ ունենալ եւ բոլորին էլ ճակատ ուղարկել՝ պաշտպանելու սիրելի հայրենիքը: Համոզուած եմ, որ Սարգիսջանը մինչեւ արեան վերջին կաթիլը կը պայքարի թշնամու դէմ, իսկ ես կը վերցնեմ մանգաղը եւ հունձ կ'անեմ, որ մեր որդիները ճակատում մթերքի կարիք չգզան»:

Արցախի խումբ մը բուժքույրեր կամաւոր ճակատ մեկնելու իրենց դիմումին մէջ կը գրէին. «Թող մեր երկրի թշնամիներն իմանան, որ մեր կամքն անդրդուելի է, բազուկները կու՝ հայրենիքը պաշտպանելու գործում»:

*
* *

Գերմանական բանակները արագօրէն կը յառաջանային, իսկ կարմիր բանակը անընդհատ կը նահանջէր: Երկրին հարստութիւնները թշնամիին չձգելու եւ պայքարը շարունակելու նպատակով խորհրդային կառավարութիւնը արտակարգ քայլերու ձեռնարկեց: Ճարտարարուեստական շարք մը կառոյցներ պարպուեցան եւ արեւելք տեղափոխուեցան: 1941 սեպտեմբեր 8-ին Լենինկրատ շրջափակուեցաւ ցամաքէն: Քիչէ ինկաւ սեպտեմբեր 19-ին, իսկ սեպտեմբեր 30-ին Կոտեմբեր 2-ին սկսաւ Մոսկուայի վրայ յարձակումը: Հոկտեմբեր 16-ին Օստեսայի 73 օր տեւած պաշտպանութիւնը խորտակուեցաւ: Հոկտեմբեր-նոյեմբերին Տոնպասի արեւմտեան շրջանները գրաւուեցան եւ գերմանական բանակը ներխուժեց Խորիմ: Մոսկուայի ճակատամարտին, կարմիր բանակին հակադարձակումը՝ 1941-1942-ի ձմրան, վերջ տուաւ գերմանական բանակի անպարտելիութեան առասպելին: Գրաւուած շրջաններուն մէջ լայն ծաւալ ստացաւ հրոսակային շարժումը:

Գերմանական բանակները 1942-ի ամրան լայնածաւալ նոր յարձակողականի ձեռնարկեցին: Սեւաստոփոլ, 250 օրուան դիմադրութենէ ետք ինկաւ յուլիս 4-ին: Սթալինկրատի ճակատամարտին, կարմիր բանակին պաշտպանողականը՝ 1942 յուլիս 17-էն նոյեմբեր 18 եւ յարձակողականը՝ նոյեմբեր 19-էն 1943 փետրուար 2, աւարտեցաւ գերմանական բանակի ծանր պարտութեամբ եւ դարձակետ մը եղաւ պատերազմի ընթացքին մէջ:

Կարմիր բանակը 1943 յունուարին Կովկասի ուղղութեամբ ձմեռային յարձակողականին անցաւ:

*
* *

Ազրայէճանի կառավարութիւնը, օգտուելով պատերազմին ընձեռած հնարաւորութենէն, զօրակոչի անուան տակ ռազմաճակատ ուղարկեց մեծաթիւ արցախցիներ, բայց կարելիութեան սահմանին մէջ Լենային Ղարաբաղի մէջ ապրող ազրայէճանցիներէն շատ փոքրաթիւ անձեր ճակատ ուղարկուեցան:

Նշենք, որ 1939-ի տուեալներով Լենային Ղարաբաղի ինքնավար մարզի 150.800 բնակչութեան 132.800 հոգին հայեր էին, մնացեալները՝ ազրայէճանցիներ եւ ռուսեր:

Լենային Ղարաբաղի ինքնավար մարզէն ռազմաճակատ զօրակոչուեցան 45.056 հայեր, որոնց 1850-ը կիներ էին: Չօրակոչուածները կը կազմէին մարզի հայ բնակչութեան երեսուն առ հարիւրը: Դրոշ շրջաններու մէջ զօրակոչուած հայերու թիւը տոկոսային համեմատութեամբ անելի բարձր էր: Այսպէս, Ղարաբաղի շրջանի 27.139 բնակիչներէն ռազմաճակատ զօրակոչուեցաւ 8267 մարդ, որ կը կազմէր շրջանի բնակչութեան 38 առ հարիւրը:

Պահպանուած տուեալներու համաձայն Ճարտար գիւղէն բանակ զօրակոչուեցաւ 1080 հոգի, Ղզալպանի՝ 450 (որուն 8-ը՝ աղջիկ), Տուլիէ՝ 485, Մեծ Թաղլարէ՝ 555, Մարտակերտէ՝ 485, Թաղավարդէ՝ 475, Նորշէնէ՝ 400, Ղարաբաղ քաղաքէ՝ 803, Տողէ՝ 860, Աւետարանցի՝ 298, Թալիշէ՝ 544, Շոշէ՝ 700 (որոնցմէ 8-ը՝ մէկ ընտանիքէ), Սոխրաթաղէ՝ 337, Ղարաբաղի՝ 397, Դահրաւէ՝ 350, Կանդիստանէ՝ 403, Վանքէ՝ 318, Տորէ՝ 260, Հին Թաղլարէ՝ 202 (որոնցմէ 8-ը՝ աղջիկ), Առաջածորէ՝ 415, Զարինտակէ՝ 200, Սիւտորաշէնէ՝ 270, Աշանէ՝ 240, Մուշկապատէ՝ 267, Առաքիւլէ՝ 204, Բանաձորէ՝ 470, Ազրիսէ՝ 254, Սօսէ՝ 360, Սարգսաշէնէ՝ 216, Քերթէ՝ 228, Ղաւախանէ՝ 256, Կաղարծիէ՝ 268, Կանաքաղէ՝ 250, Նախիջեանիկէ՝ 244, Բաղարայէ՝ 400, Նորազիւղէ՝ 210, Ղաշբուլաղէ՝ 350, Սգնքէ՝ 340, Կուսապատէ՝ 250, Մաղաուղէ՝ 284, Գիւլեաթաղէ՝ 209, Զոլատակէ՝ 150, Չլորանէ՝ 205, Դրախտիկէ՝ 120, Զարագուլիսէ՝ 140, Ծակուռիէ՝ 103, Դուլանլարէ՝ 200,

Խծաբերդէ՝ 130, Զրակուսէ՝ 162, Ծամձորէ՝ 258, Կոլխոգաշէնէ՝ 250, Ղաջիկէ՝ 145, Թաղուտէ՝ 131, Միւլքաղարայէ՝ 142, Չափարէ՝ 159, Կերիսանէ՝ 154, Շեխերէ՝ 170, Ղարաւէ՝ 172, Զոսանիէ՝ 162, Ղշաղէ՝ 203, Փրջամալէ՝ 152, Կարմիր Գիւղէ՝ 201, Մեծշէնէ՝ 213, Կանցքէ՝ 138, Կանաձիսէ՝ 136, Հիլիսէ՝ 62, Ներքին Հոռաթաղէ՝ 314, Ղաթերքէ՝ 450 (որոնցմէ եօթը՝ մէկ ընտանիքէ), Դրմբունէ՝ 153 (որոնցմէ վեցը՝ մէկ ընտանիքէ) եւ Միւրիշէնէ՝ 160 (որոնցմէ 11-ը՝ մէկ ընտանիքէ) հոգի:

*
* *

Բանակ զօրակոչուածներուն մէկ կարեւոր համեմատութիւնը կը կազմէին համայնավարներն ու կոմերիտականները: Լենային Ղարաբաղի ինքնավար մարզի կուսակցական կազմակերպութեան 5214 անդամներէն ռազմաճակատ մեկնեցաւ 3431 համայնավար:

Բանակ զօրակոչուածներու շարքին էին մարզկոմի քարտուղար Մուշեղ Գրիգորեան, մարզկոմի բաժնի վարիչներ Մեքայէն Աւագեան, Լեւոն Վարդանեան, սկզբնական կազմակերպութիւններու 15 քարտուղարներ, կոլտնտեսութիւններու 10 նախագահներ, 16 հաշուապահ եւ տարբեր բաժանմունքներու 40 աշխատակից:

Պատերազմի առաջին օրերուն կամաւոր կարմիր բանակ մտան 1817 կոմերիտականներ: Անոնց շարքին էին երիտասարդ բժշկուիիներ Նելլի Սահակեան (Ստեփանակերտի մանկական դարմանատունէն), Լիւսիա Աբաղեան (Մարգուշեանի հիւանդանոցէն), Շուշիկ Մուսայէլեան (Մարգալիի բուժօգնութեան կայանէն), Փառօ Իսրայէլեան (Աւետարանոցի հիւանդանոցէն) եւ Ռուզաննա Մարդանեան (Տոդի հիւանդանոցէն):

Լենային Ղարաբաղէն ռազմաճակատ մեկնած համայնավարներու եւ կոմերիտականներու շարքին էին նաեւ մամուլի

աշխատողներ, երիտասարդ գրողներ, բանաստեղծներ, նկարիչներ եւ շնորհալի ստեղծագործողներ: Երիտասարդ գրողներ էին Յակոբ Աթալեան, Եփրեմ Լուսնց, Արտօ Հովսեփ, Արշալի Գրիգորեան, Արմէն Յովսէփեան, Անդրանիկ Խորենց, Ասատուր Պետրոսեան, Գուրգէն Բաղդասարեան, Ռաֆիկ Առուստամեան եւ Մուշեղ Բաղդասարեան: «Սովետական Ղարաբաղ» եւ «Երիտասարդ բոլշեւիկ» մարզային թերթերու աշխատողներ էին Սիմոն Մելքոնեան, Իշխան Մկրտչեան, Աղասի Առաքելեան, Համբարձում Աւճեան, Արամայիս Աղայեան եւ Սերգէյ Առուստամեան: Մարտակերտի շրջանային «Սոցիալիզմի ուղիով» թերթի խմբագիր էր Յովսէփ Գորգեան, իսկ Գրիգոր Բաղեան «Սովետական Ղարաբաղ» թերթի դպրոցական բաժնի վարիչն էր եւ հետագային արժանացաւ Խորհրդային Միութեան հերոսի կոչումին:

*
* *

Հիւսիսային Արցախի՝ Շահումեանի, Գանձակի, Շամխորի, Ղաշբեանի եւ Կանլարի շրջաններուն մէջ հայութեան թիւը պատերազմի նախօրեակի տուեալներով 140.000 հոգի էր:

Շահումեանի շրջանի հայութեան թիւը 13.000 էր, որոնցմէ բանակ զօրակոչուեցաւ շուրջ չորս հազար հոգի: Գանձակի մէջ կը բնակէր 40 հազար հայ, որոնցմէ զօրակոչուեցաւ 12 հազար հոգի: Շամխորի շրջանին մէջ կը բնակէր 40 հազար հայ, որոնցմէ զօրակոչուեցաւ շուրջ 13 հազար հոգի: Ղաշբեանի շրջանին մէջ կը բնակէր 20 հազար հայ, որոնցմէ զօրակոչուեցաւ վեց հազար հոգի: Կանլարի շրջանին մէջ կը բնակէր 27 հազար հայ, որոնցմէ զօրակոչուեցաւ 8640 հոգի: Այսպիսով, հիւսիսային Արցախէն ռազմաճակատ զօրակոչուեցաւ 43.640 հայ, որոնք կը կազմէին բնակչութեան 31.2 առ հարիւրը:

Նշենք, որ Խորհրդային Յայաստանէն (բնակչութեան թիւը 1939-ի տուեալներով 1.282.300 հոգի էր, որուն 82.8 առ հարիւրը՝ հայ), պատերազմին մասնակիցներուն թիւը կը հասնէր 300 հազարի: Խորհրդային միւս հանրապետութիւններու մէջ բնակող հայերէն ալ շուրջ 200 հազար հոգի բանակ զօրակոչուած էին:

ԱՄՊԵՏ ՄԱՆԾԻԿԵԱՆ

ԲԱՐԳԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՅՑԵԼԵՑ...

Շարունակում 4-րդ էջին

Արցախցի եւ գիւմրեցի կիներու ձեռքերով պատ-րաստուած անուշեղէններու հիւրապիւրութենէն ետք, կազմակերպութեան նախագահը սրբազան հօր ներ-կայացուց կեդրոնի բաժիններն ու իրականացուող ծրագիրները. «Միասին»-ի եռալարկ շէնքը ունի նկարչական ցուցարահ, ուր յաճախ կը կազմակեր-պուին ցուցահանդէսներ, «Աշակերտներու կեդրոն», ուր կը կազմակերպուին բազմաբնոյթ անվճար դա-սընթացքներ, ուսանողական հիւրատուն, ինչպէս նաեւ՝ արցախցի եւ գիւմրեցի կիներու ու աղջկիներու

կողմէ պատրաստուած անուշեղէններու արտադրա-մաս եւ սրճարան: Բարբէն արքեպիսկոպոս գնահատեց «Միասին»-ի տարած մեծածաւալ եւ կարեւոր աշխատանքը, որ կը նպաստէ արցախցի եւ գիւմրեցի երիտասարդներու եւ երեխաներու բազմակողմանի զարգացման, արուեստի գործերու գնահատման եւ տարածման, ինչպէս նաեւ՝ կիներու ու տարեցներու կեանքի թե-թեւացման ու արդիւնաւետութեան:

ԱՐԵՒԱՅԻՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ ԱՐԷՆԻՒ ՄԷՋ. «ԵՈՒՔՈՄ»-Ը...

Շարունակում 4-րդ էջին

«Այս էլեկտրական ցանկապատները կը պաշտ-պանեն մեղուապահները վնասներէ, միաժամանակ կարելիութիւն կու տան արջերուն անվնաս վերա-դառնալ իրենց բնական միջավայրը: Այսպիսի նա-խագիծները մեզ աւելի կը մօտեցնեն մարդու եւ բնու-թեան ներդաշնակ համակեցութեան մեր վերջնական նպատակին», ընդգծեց Վայրի բնութեան եւ մշակու-թային արժէքներու պահպանման հիմնադրամի տնօ-րէն Ռուբէն Խաչատրեան:

Արեւային էլեկտրական ցանկապատները կը հա-մարուին ժամանակակից եւ բնապահպանական տե-սանկիւնէ անվտանգ լուծում: Անատունին դիպչելու պարագային անկիւս կ'արձակէ թոյլ էլեկտրական հոսանք մը, որ կը կանխէ հետագայ մօտեցումը՝ առանց վնաս պատճառելու: Էլեկտրական ցանկա-պատներու՝ «Յովիւների» տեղադրումը կը դիտուի կարճաժամկէտ գործնական լուծում, որովհետեւ

տակաւին զուգահեռաբար կը շարունակուին երկա-րաժամկէտ ծրագիրները: Անուցմէ մէկն ալ գործըն-կերներու կողմէ շարունակաբար տնկուող հազա-րաւոր ծառերն են, որոնք անտառ ձեւաւորելով՝ վայ-րի անասուններու համար բնական սնունդի բաւա-րար աղբիւր կը դառնան: Վերջին տասնամեակնե-րուն կլիմայի փոփոխութեան, թունաքիմիկատներու եւ կենսավայրերու նուազումին պատճառով կտրուկ պակսած է նաեւ մեղուներու թիւը, որ լուրջ վտանգ կը ստեղծէ գիւղատնտեսութեան եւ բնութեան հաւա-սարակշռութեան համար:

«Եուրօմ»-ի եւ Վայրի բնութեան եւ մշակութային արժէքներու պահպանման հիմնադրամին միացեալ այս ծրագիրը կը միտի համայնքներու ենթակառու-ցութեան բարելաման եւ Յայաստանի կենսա-բազմազանութեան երկարաժամկէտ կայուն պահ-պանութեան:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆՉԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ...

Շարունակում 4-րդ էջին

Աւետարանչականի Վարչական խորհուրդի նա-խագահ իրաւաբան Կերի Ֆիլիփս անդրադառնալով վերանորոգուած ճամբարի վերաբացումին՝ նշեց. «Ճամբարը այն վայրն է, ուր մանուկներն ու երիտա-սարդները կը հանդիպին Քրիստոսին, կը կազմեն մնայուն բարեկամութիւններ եւ կը սկսին հաւատքի ու ծառայութեան կեանք մը», աւելցնելով, որ Հան-քաւանի ճամբարի վերանորոգութիւնը կը վերահաս-տատէ աւետարանչականի առաքելութիւնը՝ «Կեր-տել կեանքէր Քրիստոսի վրայ հիմնուած՝ դաստիա-րակելով սրտեր, ձեւաւորելով նկարագիրներ եւ պատրաստելով նոր սերունդներ՝ իրենց հաւատքը ապրելու Հայաստանի մէջ եւ անոր սահմաններէն անդին»:

Իր խօսքին մէջ աւետարանչականի գործադիր

տնօրէն Սերժ Տ. Պուչաքճեան ընդգծեց աւետարան-չականի խոր նուիրումութիւնը հայրենիքին հան-դէպ՝ քսելով. «Ասիկա այն հողն է, ուրկէ սկիզբ առին մեր նախահայրերը, եւ՝ այն տունը, դէպի ուր մեր սիրտն ու հոգին անդադար կ'ուղղուին: Եւ այստեղ՝ հայրենիքին մէջ, մենք ամենէն խորունկ պատասխա-նատուութիւնը կը զգանք՝ զօրացնելու մեր ժողովուր-դի ապագան եւ նոր կարելիութիւններ տալու յառա-ջիկայ սերունդներուն»:

Յայտագիրը իր աւարտին հասաւ Հայաստանի կառավարութեան ներկայացուցիչներու գնահա-տանքի խօսքերով, որոնք արտայայտեցին իրենց երախտագիտութիւնը աւետարանչականի մնայուն ազդեցութեան համար՝ հայ ժողովուրդի կեանքին մէջ:

ԽԱՉԲԱՆ											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

- ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ**
- Բոկրած ալիւրով ապուր - Խափեայ:
  - Երկան - Իգական օտար անուն:
  - Անասունի կովուած մորթ - Թեփ վրայ կապուած սեւ ժապաւեւ:
  - Բոլորովին մերկ - Լիթանանի գետ երէն:
  - Արական օտար անուն - Յոշիւր, խիժատունը:
  - Անւոյր - Կայեկ:
  - Յատուկ, սեփական:
  - Լեռնա լիթանանի ամբարնոցներն - Կենդանիներուն ջուր խմցնելու առաջաւ:
  - Փոխադարձ դերանուն - Ծառի կոճի:
  - Եզերը - Վաղուց - Յաւելում:
  - Ոչխարներու խումբ - Փոխարժեք - Որսի կենդանի:

- ՈՐԱՐԱՐԱՅԵԱՑ**
- Իշխանութեան գառազան - Ապահով:
  - Արեւելեան տիւրդու - Ածա կանա կերտ մա սնկիկ - Իտալական գետ:
  - Խորձուկի - Լեցուն:
  - Այլ, ամուսին - Երբեմնի պղտախայ մեծահարուստներու տրուած տիւրդու:
  - Որովինեւ եւ - Կաջաւագգի թռչուն:
  - Բանասրկու, քափու - Դափնի:
  - Չգետաի մէջ կարուած քսակ - Փրանտական գետ:
  - Գրաբար՝ հասկցի՛ր - Ուշ:
  - Փաստաբաններու կարգի պետ:
  - Կիլիկեան նաւահանքիտ - Հաւաքոյթ:
  - Ճաւալի - Ձալա կիլ տաւեր - Այրուքներն:

Պատրաստեց՝ Տ. Մ. ԱՂԱԶԱՐԵԱՆ

ՍՈՒՏՈՔՈՒ											
	9	6		7			8	1			
							2				
	4			3	2						
			9					6			
		7		1	4		5				
			8	6			4				
	7			2		5					
	3	6								8	
						1		5	3		

Շորիզոնական եւ ուղղահայեաց օ շարքերով եւ սիւնակներով (ՑՑՑ) կազմուած գծացանցը բաղկացած է իւրաքանչիւր օ թաւալուսի հաշուող օ բաժիններ (ՑՑՑ): Բացառութիւն սկզբունքին կիրառումով իւրաքանչիւր թաւալուսի մէջ թուանշան մը գեւորդել՝ այնպէս մը, որ հորիզոնական իւրաքանչիւր շարք, ուղղահայեաց իւրաքանչիւր սիւնակ եւ օ թաւալուսի մէջ իւրաքանչիւր բաժին ունենայ ձեւ օ թուանշանները՝ իւրաքանչիւր թուանշան միայն մէկ անգամ գործածուելու պայմանով: Այլ խօսքով՝ ո՛ր մէկ պարագայի արտօնուած է թուանշան մը կրկնել միեւնոյն շարքին, սիւնակին եւ բաժինին մէջ: Սկսելու համար՝ կարգ մը թուանշաններ իրենց ճշգրիտ թաւալուսիներում մէջ գեւորդուած են:

ՆԱԽՈՐԴ ԺԱՄԱՆԻ ԽԱՐԵՐՈՒՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ											
ԽԱՉԲԱՆ						ՍՈՒՏՈՔՈՒ					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Պ	Ա	Ս	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա
2	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա
3	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս
4	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա
5	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս
6	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա
7	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս
8	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա
9	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս
10	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա
11	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս	Ա	Ս

ՀԱՍՏԱՏԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԲԱԾԵՈՒՄ ԲԱՆԱՏԱՅԻ...

Շարունակում 4-րդ էջին

Այս ծրագրին մասնակցելու դի-մում ներկայացուցած են աւելի քան հարիւր արցախցիներ, սակայն ընտ-րուած են 40 դիմորդներ, որոնց հա-մար անգլերենի անբաւարար իմա-ցութիւնը խոչընդոտ է աշխատանքի ընթացքին հաղորդակցելու կամ աւե-լի լաւ աշխատանք ձեռք բերելու հա-մար:

Բարբէն արքեպիսկոպոս «Տերու-նական» աղօթքէն ետք իր գնահա-տանքն ու շնորհակալութիւնը յայտ-նեց «Պիկ մայնտ» կազմակերպու-թեան հիմնադիր Յակոբ Մաքսիսին՝ այս համագործակցութեան համար, ապա ան իր սրտի խօսքը ուղղեց ծրագրին մասնակցող արցախցիներուն՝ ըսելով. «Ուրախ եմ, որ կը մաս-նակցիք այս դասընթացքին՝ հարըս-տացնելու ձեր լեզուամտածողու-թիւնն ու ընդլայնելու ձեր մտահորի-զոնը, որովհետեւ որքան մենք մեզ հարստացնենք, մեզ լիցքաւորենք, կը կարենանք հարստացնել եւ զօրաց-նել նաեւ մեր շրջապատը: Այսօր դուք այստեղ կը գտնուիք Արցախէն հե-ռու, սակայն Արցախը կը կրէք ձեր

մէջ եւ կրնաք այստեղ՝ Արցախ մը ստեղծել, սակայն վերադարձի ա՛յն յոյսով, զոր մենք բոլորս պէտք է ու-նենանք եւ երբեք չտկարանանք, չընկրկինք այդ ճանապարհին: Մեր ժողովուրդը պատմութեան ընթաց-քին տարբեր տազնապնէրէ անցած է եւ չէ յուսահատած, չէ տկարացած եւ բոլոր դժուարութիւնները դիմագրա-ւելով՝ դարձեալ ոտքի կանգնած է: Նոյնը պէտք է ըլլայ նաեւ այսօր:

«Երիտասարդութիւնը ազգի ապագան է, իսկ այդ ապագան կեր-տելու համար պէտք է նախ կերտենք մենք զմեզ՝ յարատեւ աշխատանքով եւ պայքարելով: Ուժ եւ կորով, կա-նաչ ճանապարհ կը մաղթեմ ձեզի, ձեզմէ իւրաքանչիւրին երազը թող ի կատար ածուի, եւ դուք կարենաք հասնիլ այնտեղ, ուր կ'երագէք»:

Հաստատագիրներու բաշխումէն ետք մասնակիցները շնորհակալու-թիւն յայտնեցին այս կարեւոր դա-սընթացքի կազմակերպման համար եւ իրենց առաջարկներն ու մտքերը փոխանցեցին սրբազան հօր:

ՕՐԱՏԵՏՐ

15 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

•1809.- Շնունդ մեծանուն գրագետ, մանկավարժ, արեւելահայ աշխարհա-բար գրականութեան հիմնադիր Խաչատուր Աբովեանի, Բանաքեռի մէջ: Անետացաւ 1848-ին:

•1815.- Շնունդ ռուսական բանակի հայազգի զօրավար Սիմէն Աբամելիք-Լազարեան, Պետերբուրգի մէջ: Մահացած է 1888-ին, Պետերբուրգ:

•1863.- Իզմիրի առաջնորդ Պօղոս արքեպիսկոպոս Թագթագեան Պոլսոյ պատրիարք կ'ընտրուի:

•1901.- Շնունդ խմբավար եւ երաժշտագետ Թաթուլ Ալլունեանի, Ատանայի մէջ: Մահացած է 1973-ին, Երեւան:

•1914.- Շնունդ արծակագիր եւ թատերագիր Անդրանիկ Յովսէփեանի, Խնձո-րուտ գիւղը (այժմ Վանաձոր քաղաքի շրջագիծին մէջ): Մահացած է 1968-ին, Գիւմրի:

•1922.- Շնունդ գիտնական, աստղագետ եւ գեղանկարիչ Գրիգոր Գուրգադ-եանի, Պաղտատի մէջ: Մահացած է 2014-ին, Երեւան:

•1925.- Մահ ազգային ազատագրական շարժման առաջամարտիկ Իշխան Յովսէփ Արդութեանի, Փարիզի մէջ: Մահ էր 1863-ին Սանահին:

•1946.- Շնունդ նկարիչ Սարո Կալենցի, Երեւանի մէջ: Մահացած է 2017-ին:

•1980.- Մահ արծակագիր Մուշեղ Գալշոյեանի, Արագածոտնի Կաթնաղբիւր գիւղին մէջ: Մահ էր 1933-ին, Կաթնաղբիւր:

•2006.- Մահ երգչուհի Վարդուհի Վարդանեանի, Սեւան-Մարտունի մայրու-ղիի վրայ տեղի ունեցած ինքնաշարժի արկածի պատճառով: Մահ էր 1976-ին, Երեւան:

ՆՅՍՕՐ՝ «ՎԱՆԱՅ ԶԱՅՆ»-ԷՆ
Radio Voice of Van - Վանայ Զայն FM: 94.7 եւ 95 MHz

7.00- Զայերգներ / Առաւօտ լուսոյ	մատենորով)
7.03- Բարի լոյս	4.00- Արաբերէն երգեր
7.15- Հանդարտ երգեր	5.00- «Վանայ Զայն»-ը երեկոյեան
7.30- «Երկու բարեւ»	5.05- «Դիմանկար», հիւր՝ Յարութ ֆազլեան (ուղիղ՝ դիմատես-րով)
8.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ	5.30- Խանդավառ երգեր
9.00 «Բարեւ» հարցազրոյց. հիւր՝ ՀՕՄ-ի Կեդրոնական վարչու-թեան ատենապետ Արուս Մել-քոնեան (ուղիղ՝ դիմատեսորով)	6.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
9.30- «Երկու բարեւ»	6.50- Արդի մշակումով ժողովրդային երգեր
10.00- Չուգերգներ	7.00- «Կենաց ծառ» (Մովսէս Ծի-րանկի հետ)
10.30- Հայկական աշխարհի լուրեր (ուղիղ՝ դիմատեսորով)	7.30- Աշուղական երգերու արդի կատարումներ
10.45- «ԳՈՀԱՐ» համոյթի կատա-րումներ	8.00- Օրոտան երգիչ (Հայկո)
11.00- «Հայեացք Երեւանից». Վա-հագն Զաքարեանի հետ (ու-ղիղ՝ դիմատեսորով)	8.30- «Հայկական հարցը երէկ եւ այսօր» (կրկ.)
11.30- Ժողովրդային երգեր	9.00- Ասմունքներ
12.00- Աստի-թատրոն	9.30- Հայկական աշխարհի լուրեր (կրկ.)
12.20- Սիրային երգեր	9.45- Չուգերգներ
1.00- Ազգային-հայրենասիրական երգեր	10.00-Սիրային երգեր
1.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ	11.00- Ֆրանսական երեկոյ
2.00- «Յիշատակելիները» (Վիգէն Մուրատեան)	12.00- Յիշատակելիները / Յեղափո-խական երգեր
2.05- Յեղափոխական երգեր	2.00- Սփիւռքահայ սիրուած երգեր
3.00- «Ըլլ եոմ պիոյմու». հիւր՝ Ղասսան ժառուտ (ուղիղ՝ դի-	3.00- Կրկնութիւններ
	4.30- Հայերէն այլազան երգեր
	6.00- Հանդարտ երաժշտութիւն

Չոր մնայուն ընկերակիցը

Radio Voice of Van

2026-ի ՄՈՆԻՏԻՆԳ ԶՏՈՒՄ

ՖՐԱՆՍԱ ԶԿՐՅԱՒ ՅԱՂԹԵԼ ԻՍԼԱՆՏԱՅԻՆ

Երկուշաբթի գիշեր Ֆրանսա առիթ մը կորսցուց 2016-ի Մոնտիալի տոմս մը կանուխէն ապահովելու, երբ 2-2 արդիւնքով հաւասարութիւն մը կրցաւ արծանագրել Իսլանտայի մէջ:

Ռէյքիավիքի մէջ այս արդիւնքը կատեցուց Ֆրանսայի յաջորդական յաղթանակներու շարքը՝ այս գտումի մրցումներուն (3 յաղթանակներ ետք):

Երկու անգամ աշխարհի ախոյեան Ֆրանսա կրնար այժմէն իսկ ապահովել իր տոմսը, եթէ յաղթէր Իսլանտային եւ եթէ Ուքրաինա - Ազըր-պէյճան մրցումը (2-1) մնար 1-1:

2022-ի Մոնտիալի փոխախոյեան Ֆրանսա Դ. խմբակի պարագլուխի դիրքը կը գրաւէ 10 կետերով, 3 կետերով գերազանցելով Ուքրաինան: Ֆրանսայէն կը բացակայէր խմբապետ Զիլիան Էմպպիէ, որ թեթևօրէն վիրաւորուած էր Ազըրպէյճանի (3-0) դէմ մրցումի վերջին վայրկեաններուն:

Իսլանտա նշանակեց մրցումին առաջին կողմ 39-րդ վայրկեանին, բայց Նըուսըրու եւ Մաթթա 5 վայրկեաններու ընթացքին (63 եւ 68) նշանակեցին արագ կոլեր, սակայն... Իսլանտա երկու վայրկեան ետք՝ 70-րդ վայրկեանին կրցաւ արդիւնքը հաւասարեցնել:

Չուիցերիա իր կարգին կրնար ապահովել իր տոմսը, բայց չկրցաւ կոլ նշանակել Սլովենիոյ դաշտին վրայ (0-0), իսկ միւս կողմէ Զոսով 1-0 արդիւնքով յաղթական վերադարձաւ Շուէտէ:

Զոսով 7 կետ ունի, իսկ Չուիցերիա՝ 10 կետ: Առաջին խմբակին մէջ, Գերմանիա 1-0 արդիւնքով յաղթական վերադարձաւ Իիսիսային Իրլանտայէն, շտորիւ Ելք Վոլքսթաութի կողմին, մինչ Սլովաքիա 2 - 0 արդիւնքով յաղթեց Լիքսամպուրնին:

Գերմանիա եւ Սլովաքիա 9-ական կետեր ունին: Ափրիկէի մէջ, պատմութեան մէջ առաջին անգամ

ըլլալով Զափէ Վերտէ կրցաւ հասնիլ Մոնտիալին, 3-0 արդիւնքով յաղթելէ ետք Էստոնիային:

50 տարի առաջ, Փորթուգալէն անկախացած Զափէ Վերտէ անանկակալի բերաւ Զամբուիոն, որ միայն ճերմակ հաւասարութիւն արծանագրեց Անկոլայի դէմ: Զամբուիոն 4-1 արդիւնքով յաղթանակով սկսած էր Զափէ Վերտէի դէմ (գտումի մրցումները), սակայն Անկոլայի (0-0 եւ 1-1), Լիպիոյ (0-0) եւ Զափէ Վերտէի դէմ (0-1) անցեալ ամուսնական պարտութիւնը զինք դասեց Բ. դիրքի վրայ, եւ այժմ ան պիտի մասնակցի այլ հանգրուանի մը, ուր պիտի գտուին այլ ցամաքամասեր խումբեր փլէյ-օֆի մրցումներու ընթացքին:

9 խմբակներու առաջին դիրքերը գրաւող խումբերը ուղղակիօրէն պիտի հասնին Մոնտիալ, եւ արդէն իսկ Թունուզ, Մարոք, Կանա, Եգիպտոս, Ալճերիա եւ Զափէ Վերտէ հասած են այդտեղ:

ՔԻՔ ՊՈՔՍԻԼԿ

ՃԻՈՐՃԻՑ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ԻՐ ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՄՐՅՈՒՄԸ ՊԻՏԻ ԿԱՏԱՐԷ

Պատմական **քիք պոքսըր** ճիորճի Պետրոսեան յայտարարեց իր վերջին մենամարտին մասին:

Մենամարտը պիտի կայանայ 22 նոյեմբերին, Միլանայի մէջ, «Պետրոսեան մասիա» մրցաշարին: Պետրոսեանի մրցակիցը պիտի ըլլայ պրագիցի Ժոզէ Սուզան:

Մենամարտը տեղի պիտի ունենայ **քեյ-1**-ի օրէնքով եւ պիտի բաղկանայ երեք **ռաուտներ**, իւրաքանչիւրը՝ 3 վայրկեան տեսողութեամբ:

Գերոգ Պետրոսեան, որ աշխարհին անելի ծանօթ է ճորճի անունով, իր ասպարէզի ընթացքին դարձած է **քիք պոքսիսի** պատմութեան ամենէն փայլուն դէմքերէն մէկը: Ան երկու անգամ շահած է «Քեյ-1 կրան փրի» տիտղոսը եւ դարձած է «Կլորի», «Ուան Զեմփիլնշիփ» եւ «Պելաթոր քիք պոքսիսի» կազմակերպութիւններու ախոյեան, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ այլ հեղինակաւոր տիտղոսներու ախոյեան:

Սուզայի դէմ մենամարտը պիտի ըլլայ հայ մարզիկի փայլուն ասպարէզի վերջին էջը՝ իր անունը հաստատելով համաշխարհային **քիք պոքսիսի** պատմութեան մէջ:

Երեան ծնած Պետրոսեան, որ 40 տարեկան կը դառնայ դէկտեմբերին, 13 տարեկանէն փոխադրուած է Իտալիա եւ 16 տարեկանին սկսած Մուայ թայ մարզածեւով:

Ան **քիք պոքսիսի** ասպարէզի ընթացքին մաս-

նակցած է 115 մենամարտերու, յաղթած 108 մրցում, 43 հատը **նաք-աուլով**՝ կրելով միայն երեք պարտութիւն:

ՎԱՂԸ ԿԸ ՎՃՌՈՒԻ ՍՓԵՐՁԵԱՆ-ՆՏՈՆԿ ՀԱՐՅԻՆ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ

Ռուսիոյ ֆուլպոլի վերահսկիչ-կարգապահական կոմիտէն ստացաւ Կրոզնիի «Ախմատ» ակումբի յետապահ Ռոման Նտոնկի եւ Կրասնոտարի միջնապահ Էտուարտ Սփերճեանի միջեւ տեղի ունեցած վեճին թեքնիք ձայնագրութիւնները, յայտնեց կարգապահական կոմիտէի նախագահ Արթուր Գրիգորեանը:

4 հոկտեմբերին Նտոնկ, Ռուսիոյ ախոյեանութեան 11-րդ հանգրուանի իր մրցումին 2-0 արդիւնքով պարտութիւն կրած էր Կրասնոտարի դաշտին վրայ: Հանդիպումի վերջին մասին, Նտոնկ կարմիր քարտ ստացած էր Կրասնոտարի խմբապետ Սփերճեանին ուսով հարուածելու համար: Մրցումէն ետք սենեկալցի մարզիկը յայտնած էր, որ Հայաստանի ազգային խումբի միջնապահը իր հասցէին ծայրայեղ ցեղապաշտական խօսքեր ուղղած էր զայն հրահրելով, որ հարուածէ:

Սփերճեան ըսած էր, թէ Նտոնկ հայիոյած էր իր մօր, մինչդեռ ափրիկեցիի հասցէին որեւէ անպարկէշտ արտայայտութիւն չէր եղած:

«Մենք 16 հոկտեմբերին Նիստի հրապարակ եղ

ակումբներու ներկայացուցիչներուն ինչպէս նաեւ Սփերճեանին եւ Նտոնկին: Մեր տրամադրութեան տակ կան շարք մը գրաւոր փաստաթուղթեր երկու ակումբներուն կողմէ՝ իրենց դիրքորոշումներով, ինչպէս նաեւ տեսանիւթեր: Մենք պահանջած էինք Կրասնոտարի եւ Ախմատի թեքնիքական ձայնագրութիւնները, եւ անոնք տրամադրած են զանոնք», ըսաւ Գրիգորեան:

ԸՄԲԸԱՄԱՐՏԻ «ՊՈՒՆՏԸՍԼԻԿԱ»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԸՄԲԻՇՆԵՐԸ ԿԸ ՓԱՅԼԻՆ

Հայաստանի ազատ ոճի եւ յունահըռմէական ոճի ըմբիշները փայլուն արդիւնքներ կ'ունենան Գերմանիոյ 2025-2026 տարեշրջանին՝ «Պունտսլիկա»-ի մէջ:

Քոլեքլապի ակումբին մաս կազմող

Արսէն Յարութիւնեան եւ Հայկ Մելիքեան փայլուն հանդիպումներ ունեցան «Պունտսլիկա»-ի երրորդ եւ չորրորդ հանգրուաններուն:

Շար.ը՝ էջ 8

«ԷՄ. ԷՄ. ԷՅ.»

ԺՈՐԱ ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԳԼԽԱՒՈՐԵՑ ՀԱՅ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒ ՅԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Միացեալ Նահանգներու Զալիֆորնիա Նահանգի Զոմբերս քաղաքին մէջ տեղի ունեցաւ «ԷՄ. ԷՄ. Էյ.»-ի «Եու. Էն. Էֆ. 28» մարտական երեկոյն, ուր հանդէս եկան քանի մը հայ մարզիկներ:

Մ ա ս ն ա գ ի տ ա կ ա ն մարտիկ Ժորա Սահակեան (4-0) շարունակեց իր յաղթական շարքը՝ առաջին ռաուտին իսկ Նաք-աուլով պարտութեան մատնելով Պենճի Կոմեզը: Մենամարտը տեւեց 1 վայրկեան եւ 4 երկվայրկեան:

Ասիկա Ժորայի «ԷՄ. ԷՄ. Էյ.»-ի յաջորդական 8-րդ յաղթանակն էր, մինչ արիւստաժարժ մրցումներու իր 4-րդ պաշտօնական մրցումին 4-րդ յաղթանակ արձանագրեց:

«Եու. Էն. Էֆ.»-ի ամենէն թեթեւ կշիռի ախոյեանութեան տիտղոսի մրցումին, Նարեկ Աւագեան Նաք-աուլով պարտութիւն կրեց Ճիանի Վասքեզէն: Աւագեանի երկրորդ պարտութիւնն էր Վասքեզէն:

Ոչ արիւստաժարժ մրցումներուն

հայ մարտիկները յաջողութիւններ արձանագրեցին, Ռաֆայէլ Զիլկեան Նաք-աուլով պարտութեան մատնեց Մարք Ռիլզը, Կասօ Գրիգորեան կտէրու առաւելութեամբ յաղթեց Ալեքսանտր Ուետըլին եւ Անթոնի Վարդումեան կտէրու առաւելութեամբ՝ Սթիւըն Զավետին:

Տարօն Բարսեղեան - Թրետըն Սոլըր մրցումը կիսատ մնաց, երբ Սոլըր չկարենալով շարունակել մրցումը, մինչ Ալպերթ Թադէուսեան - Թոմի Արոն եւ Սերոր Միսասեան - Փաթրիք Պեքըր մրցումները յետաձգուեցան:

ՄԱՅՔ ԳԵՈՐԳԵԱՆ ԿՈԼ ՆՇԱՆԱԿԵՑ

20 տարեկան Մայք Գեորգեան, որ մաս կը կազմէ Հայաստանի երիտասարդներու (21 տարեկանէն վար) ազգային խումբին, Գերմանիոյ Ունթերհայնիսկ ակումբին հետ իր առաջին կոլը նշանակեց:

Միջնապահ Գեորգեան Պաւարիա շրջանի ախոյեանութեան մրցումներուն կրցաւ նշանակել իր առաջին կոլը Ութերհայնիսկի հետ, որ կը գրաւէ դասաւորման պարագլուխի դիրքը, 13 հանգրուաններէ ետք:

Գեորգեանի ակումբը 6-1 արդիւնքով ծանր պարտութեան մատնեց

Հանքոֆեն ակումբը եւ կը պայքարի բարձրանալ Գերմանիոյ «Գ. Պունտսլիկա»:

Մայք Գեորգեանի առաջին կոլն էր այս 13 մրցումներ կատարելէ ետք:

ՎԵԹԵՐԱՆՆԵՐՈՒ ԸՄԲԸԱՄԱՐՏ

ՎԱՀՐԱՄ ԽԱԶԱՏՐԵԱՆ՝ ՊՐՈՆՁԷ ՄԵՏԱԼԱԿԻՐ

Հայ ըմբիշ Վահրամ Խաչատրեան 2025-ի վեթերաններու աշխարհի ախոյեանութեան նուաճեց պրոնզէ մետալ՝ յունահըռմէական ձեւի ըմբշամարտի 70 քկ կշիռի կարգին մէջ:

37 տարեկան ըմբիշը 9-0 արդիւնքով հաստատ յաղթանակ մը արծաւագրեց վրացի ըմբիշ Լաշա Զատելշվիլիի դէմ:

Այս կշիռի կարգի ախոյեան դարձաւ այլ վրացի մը՝ Կոկա Կոկիպերաշվիլի, որ աւարտականին պարտութեան մատնեց ռուս Ռուսլան Ասաքալովը:

Այս ձեւով Պուտափշտի մէջ տեղի ունեցած վեթերաններու ըմբշամարտի աշխարհի ախոյեանութիւնը վերջ գտաւ:

ԶՕՐ. ԿՈՒՏԱՐԶԻ «12-ՕՐԵԱՅ ՊԼՏԵՐԱԶՄԻ ԸՆԹԱՅՔԻՆ ԳՐԱՅԻ ԵՐԿԻՐՆԵՐԷՆ ԱՆՕԴԱՉՈՒ ԹՈՉՈՂ ՍԱՐՔԵՐ ԻՐԱՆ ՆԵՐԹԱՓԱՆՑԱԾ ԵՆ»

Իրանի սահմանապահ ուստիկանության իրամա-նատար զոր. Ահմետ Ալի Կուտարգի յայտարարած է, թե Իսրայելի հետ 12-օրեայ պատերազմի ընթացքին Իրանի տարածք ներթափանցած են անօդաչու թռչող սարքեր «շարք մը դրացի երկիրներե», ինչ որ փաստագրուած է՝ բողոք ներկայացնելու նպատա-կով: Այս մասին կը հաղորդէ «Մեհր» լրատու գործա-կալութիւնը:

Զօր. Կուտարգի այս յայտարարութիւնը կատա-րած է երկրի իրաւապահ մարմիններու գործունեու-թեան նուիրուած արարողութեան ժամանակ:

«12-օրեայ պատերազմի ընթացքին, որ մեզի պարտադրուած է սիրնական վարչակարգին կողմէ, որոշ երկիրներ մեր տարածք ներթափանցած են անօդաչու թռչող սարքեր եւ **քուաթրոքսիթրոններ**: Մենք փաստագրած ենք այդ դէպքերը եւ ներկայա-ցուցած համապատասխան հաղորդումներ: Մեր սահմանապահները նկատած են, որ երեք փոքր փո-խադրակառքեր կը գտնուէին դրացի երկրի տարած-քին մէջ եւ այնտեղէն անօդաչու թռչող սարքեր եւ փոքր ինքնաթիռներ կ'արձակէին: Երբ մենք այդ երկ-րի սահմանապահներուն տեղեկացուցինք, անոնց զօրքերը քայլերու ձեռնարկեցին՝ բախումի ընթաց-քին սպասնելով երեք անձեր, իսկ միւսները ձերբա-կալեցին», ըսած է զօրավարը:

Ան ասեցուցած է, որ յառաջիկայ շաբաթներուն Պարսից ծոցին մէջ տեղի պիտի ունենան Սոհամետ մարզաբէին նուիրուած լայնածաւալ ռազմափորձեր, որոնց պիտի մասնակցին զինեալ ուժերը եւ տեղա-կան բնակչութիւնը:

ԹՐԱՄՓ ԿԱԶԱՅԻ . . .

Շարունակուած Ա. Էջէն

Սպիտակ տան ղեկավարը վեհաժողովէն ետք Սիսիի հետ միացեալ մամոյ ասուլիսի ընթացքին խորհրդաժողովի ընթացքին ստորագրուած փաս-տաթուղթը պատմական որակեց: «Միասնաբար իրագործեցինք անկարելին՝ Միջին Արեւելքի մէջ խաղաղութիւնը», ըսաւ ան՝ ընդգծելով, որ Կազայի մէջ պատերազմը վերջ գտաւ եւ օժանդակութիւն-ներուն հոսքը սկսաւ:

Սպիտակ տունը իրապարակեց շրջանին մէջ խաղաղութեան եւ բարգաւաճման տարածման երաշխաւորման փաստաթուղթը, որ կը նշէ, թէ զայն ստորագրող երկիրները կ'ոգնուեն Միացեալ Նահանգներուն նախագահ Տաւըլտ Թրամփի հովա-նիին տակ ձեռք բերուած խաղաղութեան համա-ձայնագիրի բոլոր կողմերուն կողմէ իրական, պատմական յանձնառութիւնը եւ իրականացումը, որ վերջ դրած է երկու տարիէ աւելի տեւած խոր տառապանքներուն ու կորուստներուն, եւ շրջանին համար յոյսի, անվտանգութեան, խաղաղութեան ու բարգաւաճման ընդհանուր տեսլականի նոր Էջ կը բանայ:

Անոնք աշակցութիւն յայտնեցին Թրամփի՝ Կա-զայի պատերազմին վերջ տալու եւ Միջին Արեւելքի մէջ տեսական խաղաղութիւն հաստատելու ջանքե-րուն, եւ խոստացան միասնաբար աշխատիլ այս համաձայնութիւնը գործադրելու այնպիսի ձեւով մը, որ կ'երաշխաւորէ անվտանգութիւնն ու կայու-նութիւնը, ինչպէս նաեւ շրջանի բոլոր ժողովուրդ-ներուն, որոնց կարգին պաղեստինցիներուն ու իս-րայէլացիներուն առիթները:

Փաստաթուղթը կը նշէ, թէ տեսական խաղաղու-թիւնը այն է, որ թե՛ պաղեստինցիները, թե՛ իսրայէ-լացիները կարող կը դարձնէ բարգաւաճելու՝ միա-ժամանակ երաշխաւորելով անոնց մարդկային հիմնական իրաւունքները, անվտանգութեան եւ արժանապատուութեան պաշտպանութիւնը:

Փաստաթուղթը յայտնեց, որ իսկական յառա-ջընթացը կ'արձանագրուի տեսական գործակցու-թեան եւ երկխօսութեան ճամբով, եւ պետութիւննե-րու եւ ժողովուրդներու միջեւ կապերու ամրապն-դումը կը ծառայէ շրջանային ու միջազգային խա-ղաղութեան ու կայունութեան տեսական շահերուն:

Ստորագրողները խոստացան աշխատանք տա-նիլ դիւանագիտական երկխօսութեան ու բանակ-ցութիւններու ճամբով լուծելու ապագայ տագնապ-ները, եւ ոչ թէ ուժի կիրարկումով եւ երկարատեւ տագնապներով:

Անոնք նշեցին, որ Միջին Արեւելքը չի կրնար եր-կարատեւ պատերազմներու ոլորապտոյտի, ձա-խողած բանակցութիւններու կամ համաձայնու-թիւններու մասնակի եւ ընտրովի գործադրութեան տոկալ:

Փաստաթուղթը ընդգծեց իւրաքանչիւր մարդու համար՝ անկախ ցեղէ, կրօնէ կամ ազգային պատ-կանելիութենէն, հանդուրժողականութեան, արժա-նապատուութեան եւ հաւասար կարելիութիւննե-րու հասնելու ճգտումը, ինչպէս նաեւ ծայրայեղա-կանութիւնն ու արմատականացումը անոնց բոլոր դրսեւորումներով վերացնելու վճռականութիւնը:

ԱՆԴՐԱԴԱՌՆԱԼՈՎ ԵՐՈՂՊԱՅԻ ՄԵՋ ՆԿԱՏՈՒՄԸ ԱՆՕՐԱՉՈՒ ԹՈՉՈՂ ՍԱՐՔԵՐՈՒ ՅԱՐՑԻՆ՝

ՓԵՍՔՈՎ. «ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԵՋ ԿԱՆ ԲԱԶՄԱԹԻ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐ, ՈՐՈՆՔ ԱՅՈՒ ՀԱԿՈՒԱԾ ԵՆ ԱՄԷՆ ԻՆՉԻ ՄԵՋ ՌՈՒՍԻԱՆ ՄԵՂԱԴԻՐԵԼՈՒ»

Եւրոպայի մէջ կան բազմաթիւ քա-ղաքական գործիչներ, որոնք այժմ հա-կուած են ամէն ինչի մէջ Ռուսիան մե-ղադրելու, եւ ատիկա կ'ընեն անհիմն ու անխոհեմ կերպով: «ՌԻԱ Նովոսթի» կը հաղորդէ, որ այս մասին յայտարա-րած է Ռուսիոյ Նախագահի բանբեր Տմիթրի Փեսքով:

«Եւրոպայի մէջ կան բազմաթիւ քա-ղաքական գործիչներ, որոնք այժմ հա-կուած են ամէն ինչի համար Ռուսիան մեղադրելու: Անոնք միշտ ատիկա կ'ը-նեն անանց որեւէ հիմքի, անխորիք»:

«Եւ մենք այդպէս կը դիտարկենք այս յայտարարութիւնները», լրագրող-ներուն ըսած է Փեսքով՝ մեկնաբանելով եւրոպացի քաղաքական գործիչներու պնդումները, թէ Եւրոպայի վերեւ յայտ-նուող անծանօթ անօդաչու թռչող սար-քերը, ենթադրաբար, Ռուսիոյ առնչ-ւած են:

«Ազատութիւն» ձայնասփիւռի կա-յանը իր կարգին հաղորդեց, որ Ռու-սիոյ արտաքին գործոց փոխնախա-րար Ալեքսանտր Կրուչքօ յայտարա-րած է, թէ Քարշաւան չէ պատասխա-նած անօդաչու թռչող սարքերու միջա-դէպին վերաբերեալ խորհրդակցու-

թիւները սկսելու Մոսկուայի առաջար-կին:

«Եթէ անոնք անօդաչու թռչող սար-քերու վերաբերեալ հարցումներ ունին, թէ ուրկէ՝ թռիչք առած են, ի հարկէ պէտք է մեզի դիմէին: Զանի չեն դի-մած, ուրեմն իրականութիւնը բացա-յայտելը իրենց չի հետաքրքրէր», ըսած է պաշտօնատարը:

Անցեալ ամիս Լեհաստանը իր տա-րածքին մէջ քանի մը ռուսական անօ-դաչու թռչող սարքեր վար առաւ, Վար-շաւան տեղի ունեցածը յարձակումի արարք որակեց:

ՄԵՏՎԵՏԵԱ. «ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՆՕԴԱՉՈՒ ԹՈՉՈՂ ՍԱՐՔԵՐ»-ՈՒ ՇՈՒՐՋ ԽՈՒՃԱՊԸ ԿՐԱՅ ՅԱՌԱՋԱՆԱԼ ՏԱՐՔԵՐ ՊԼՏԱՆՆԵՐՈՎ. ԳԼԽԱԴՈՐԸ ԱՅՆ Է, ՈՐ ԵՒՐՈՊԱՅԻՆԵՐԸ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆՕՐԷՆ ՊԼՏԵՐԱԶՄԻ ՎՏԱՆԳԸ ԶԳԱՆ»

Եւրոպական քաղաք-ները պատուած են ան-ծանօթ թռչող անօդաչու թռչող սարքերու համա-ճարակով: Անօդաչու թռ-չող սարքերը ամէնուր են՝ ռազմակայաններու մօտ, օդակայաններու, դաշտե-րու եւ քաղաքներու վե-րեւ: Թէ որո՞ւ կը պատկա-նին անոնք, անայտ է: Այս մասին «Թելեկրաֆ»-ի վրայ գրած է Ռուսիոյ Անվտանգութեան խոր-հուրդի Նախագահի տեղակալ Տմիթրի Մետվետեյը:

«Որո՞ւք են տեսութիւնները. 1.- Փանթերիստներու կողմէ սաղ-րանքներ՝ գէլքի մատակարարումը բարելաւելու եւ պատերազմ հրահի-րելու համար:

2.- Այս երկիրներուն մէջ ռուսամե տ ընդյատակեայ գործունեութիւն՝ ուղ-ղուած Եւրոպական Միութեան մէջ կենսքը անկայունացնելու:

3.- Տեղական հետախուզական գոր-ծակալութիւններու կողմէ իրենց հա-կաօդային պաշտպանութեան համա-կարգերու ուժի փորձարկում:

4.- Տեղական ծոյլերու խաղեր՝ խու-լիկանական նպատակներով:

5.- Ռուսիայէն անօդաչու թռչող սարքերու ուղղակի տեղակայում:

«Ի՞նչ տեսութիւններ հաւանական են.

«Առաջինը հաւանական է, հակա-ռակ սովորական անօդաչու թռչող սարքի ուղիղին սովորաբար կարելի է հետեւիլ: Եւրոպայի մէջ կ'ապրի ան-միտ ուքրանացի շեղուածքներու խումբ մը: Եւրոպայի մէջ անօդաչու թռչող սարքերու թռիչքը աւելի ան-վտանգ է, քան առաջնագիծին վերեւ:

«Երկրորդ տեսութիւնը տեսականօ-րէն հաւանական է, սակայն տակաւին կասկածելի: Մեր երկրին համակրող մարդիկ ընդ-յատակէն դուրս գալով իրենց ներուժը չեն վտանգեր: Մեր «գործա-կալներն ու լրտեսները» կը սպասեն առանձին կրճատին:

«Երրորդ բացատրու-թիւնը: Այո՞, հետախու-զական գործակալու-թիւնները եւ ազգային զինեալ ուժերը պէտք է ստուգեն իրենց պատ-րաստանծութիւնը՝ հա-կահարուած տալու անօ-դաչու թռչող սարքերու յարձակումներուն: Այս տեսութիւնը կը գործէ:

«Չորրորդ բացատ-րութիւնը: Ի հարկէ, տե-ղական ծոյլերը կրնան խաղալ՝ անօդաչու թռ-չող սարքեր արձակելով: Ինչո՞ւ չգայ-րացնել իրենց սեփական խեղթե-րու գլուխները, ինչպիսիք են Մերցն ու Մաքրոնը, որոնք արիւնահեղութենէն դրամ ու քաղաքական միաւորներ կը վատակին», գրած է Մետվետեյ:

չող սարքեր արձակելով: Ինչո՞ւ չգայ-րացնել իրենց սեփական դիւանակալ-ները: Լաւ միջոց:

«Ռուսիոյ Նախագահը Վալտայի քննարկումներուն ժամանակ մանրա-մասն կերպով մեկնաբանեց հինգե-րորդ բացատրութիւնը: Անցնելու ու-րիշ բան չկայ, եւ անոր խօսքերը նոյն-պէս կը համապատասխանեն չորրորդ բացատրութեան:

«Իրականութեան մէջ «ռուսական անօդաչու թռչող սարքեր»-ու շուրջ խուճապը կրնայ յառաջանալ վերը նշուած պատճառներէն որեւէ մեկով կամ անոնց համադրութեամբ: Ասիկա գլխաւորը չէ: Գլխաւորը այն է, որ նեղ միտածողութեամբ եւրոպացիները ան-միջականօրէն զգան պատերազմի վտանգները: Որպէսզի անոնք վախ-նան եւ դողան, ինչպէս հոսի համր կենդանիները, որոնք մորթուելու կը ըջուին: Որպէսզի անոնք վախեն կեղե-քուին՝ կանխատեսելով իրենց անխու-սափելի եւ ցաւոտ վախճանը:

«Թերեւս այդ ատեն անոնք հասկը-նան, թէ պատերազմը ի՞նչ է: Եւ անոնք կը փորձեն իրենց սեփական խեղթե-րու գլուխները, ինչպիսիք են Մերցն ու Մաքրոնը, որոնք արիւնահեղութենէն դրամ ու քաղաքական միաւորներ կը վատակին», գրած է Մետվետեյ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԸՄԲԻՇՆԵՐԸ...

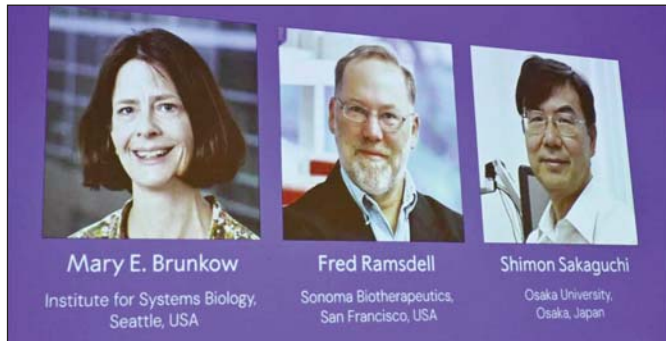
Շարունակուած 7-րդ Էջէն

3-րդ հանգրուանին Յարութիւնեան 15 - 0 արդիւն-քով շատ հանգիստ յաղթանակ արձանագրեց Մի-խայիլ Լափիիի դէմ, մինչ Մեկիքեան 6 - 1 արդիւնքով պարտութիւն կրեց Վալենթին Փեթիչէն: 4-րդ հանգը-րանի իր մրցումին, Արսէն Յարութիւնեան շարունա-կեց իր յաղթական շարքը 5-1 արդիւնքով յաղթելով Գերմանիոյ ազգային խումբի անոյմ Նիքլա Շթե-հելէին, իսկ Յայկ Մեկիքեան յաղթեց Արթուր Թաթա-րիւնովին 12-1 արդիւնքով: Զուրպախ երկու հանդի-պումներուն ալ տօնեց ընդհանուր յաղթանակ:

Հայաստանէն մէկ ներկայացուցիչ եւս՝ Շալոք հա-չատրեան, որ մաս կը կազմէ Հոսպախ խումբին, 3-րդ հանգրուանին 1-3 արդիւնքով պարտութիւն կրեց Մեմիթ Շահինէն:

Երկրորդ «Պունտսլիկա»-ի մրցումներուն, Նո-րայր Ախոյեան 7-0 արդիւնքով լայն յաղթանակ մը արձանագրեց Կլեպ Թիթովի դէմ:

ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ՆՈՊԵԼԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԸ ՇՆՈՐՀՈՒԱԾ Է ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԵՒ ՃԱՓՈՆՑԻ ԳԻՏՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Բնագիտութեան կամ բժշկութեան քնազաւառին մէջ Նոպլեւեան մրցանակի 2025 թուականի դափնե-կիրներն են ամերիկացիներ Մերի Պրունցոուն, Ֆրետ Ռամտելը եւ ճափոնցի Շիմոն Սաքակուչին՝ «շրջա-պատային ախտամերժական հանդուրժողականու-թեան վերաբերեալ իրենց յայտնագործութիւններուն համար»: Այս մասին նշուած է Նոպլեւեան մրցանակի յանձնախումբի յայտարարութեան մէջ:

«Այս տարուան մրցանակակիրները յայտնաբե-րած են, թէ ախտամերժական համակարգի աշխա-տանքը ինչպէ՛ս կը վերահսկուի: Մարմինի հզօր ախ-տամերժական համակարգը պէտք է կարգաւորուի, հակառակ պարագային անիկա կրնայ յարձակի մեր իսկ գործարաններուն վրայ», նշուած է յայտարարու-թեան մէջ:

Երեք գիտնականները մրցանակը ստացած են ախտամերժական համակարգի կողմէ մարմնին վնասելը կանխարգիլող շրջապատային ախտամեր-ժական հանդուրժողականութեան առնչուած նորա-րարական յայտնագործութիւններու համար: Դափ-նեկիրները ճշդած են ախտամերժ համակարգի «անվտանգութեան պահպանները» կարգաւորող

«Թի» բջիջները, որոնք կը կանխարգիլեն ախտա-մերժային բջիջներու մարմնի վրայ յարձակումը:

Անոնց յայտնագործութիւնները սկիզբ դրած են շրջանակային հանդուրժողականութեան ոլորտի զարգացման՝ խթանելով մշակումը քաղցկեղի եւ ինքնահանդուրժողական հիւանդութիւններու բուժ-ման նոր մեթոտներու, որոնցմէ մէկ քանին այժմ դարձանաւտային փորձարկումներու փուլի մէջ են:

Նոպլեւեան մրցանակի յանձնախումբէն նշած են, որ ասիկա կրնայ յանգեցնել նաեւ աւելի յաջող փոխ-պատուաստանիւթերու մշակման:

ՔԱԼԼԱՍ. «ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿՏՐՈՒԿ ԿԵՐՊՈՎ ԿԸ ԴԱՏԱՊՐՏԷ ՎՐԱՏԱՆԻ ՄԵՋ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԳԵՐԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ՊՊԱՏԵՂԵԿԱՏՈՒԹԻՒՆԸ»

Եւրոպական Միու-թիւնը կտրականապէս կը մերժէ եւ կը դատա-պարտէ Վրաստանի մէջ Եւրոպական Միու-թեան դերին վերա-բերեալ ապատեղեկա-տուութիւնը եւ կը դա-տապարտէ Եւրոպա-կան Միութեան դես-պանին նկատմամբ անձնական յարձա-կումները: Այս մասին յայտարարած է Եւրո-պական Միութեան արտաքին եւ անվտանգութեան քաղաքականութեան բարձրագոյն յանձնակատար Զայա Զալլաւ:

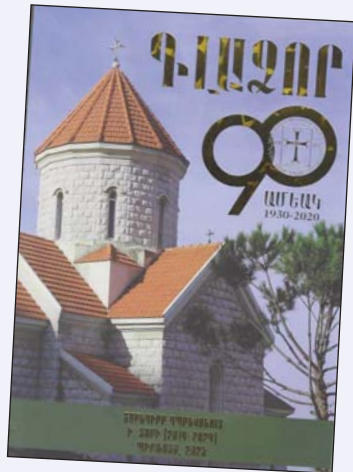
Վրաստանի նախագահ Սիխայիլ Զաւելաշվիլի նախապէս յայտարարած էր, որ արտասահմանեան գաղտնի սպասարկութիւններու կողմէ կազմակեր-պուած ուժերը Վրաստանի քաղաքացիներուն կոչ ուղղած էին տապալելու իշխանութիւնը: Նախագա-հը նշած էր, որ ատիկա անպատիժ պիտի չմնայ:

Վրաստանի վարչապետ Իրաքլի Զոպախիժէ իր կարգին «սահմանադրական կարգը տապալելու փորձի» յանցանքով մեղադրած էր Թիֆլիսի մէջ Եւ-րոպական Միութեան դեսպան Փայէլ Կերչինսքին:

ՄՍԱՑԱՆՔ

«ԳԼԱՉՈՐ»
90-ամեակ
1930-2020

Տարեգիրք
դարձվաւուց
Ի. տարի
(2019-2024)

Տպարան
Կաթողիկոսութեան հայոց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
Պրեֆայա, 2025